

แบบเรียนเร็ว

เล่ม ๑, ๒, ๓

ดี ๆ ของคุณครู

แบบเรียนเร็ว

เล่ม ๑, ๒, ๓

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อันดับที่ ๒๙

แบบเรียนเร็ว

เล่ม ๑, ๒, ๓

ทำโดย กรมวิชาการ

สถาบันภาษาไทย

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อันดับที่ ๒๙
แบบเรียนเร็ว เล่ม ๑, ๒, ๓
สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ
สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

© สงวนลิขสิทธิ์ กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๔๒
ISBN 794-268-8214

พิมพ์ที่โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา
๓๑๔-๓๑๖ ปากซอยบ้านบาตร บำรุงเมือง ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
โทร. ๒๒๓-๕๕๔๘, ๒๒๕-๗๔๙๑
นายปรกรณ์ ดันสกุล ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๔๒

๕๙๕. ๙๑๑ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ.

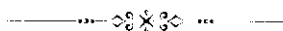
ก - บ แบบเรียนเร็ว เล่ม ๑, ๒, ๓ / สมพร จารุณัญ,
บรรณาธิการ. -- กรุงเทพมหานคร : สถาบันภาษาไทย
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒.

๕๔๖ หน้า : ภาพประกอบ; ๒๑ ซม. -- (ชุดความรู้
ภาษาไทย; อันดับที่ ๒๙)

ISBN 974-268-8214

๑. ภาษาไทย - แบบเรียน, หลักภาษา. ๒. สมพร จารุณัญ.
๓. กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. สถาบันภาษาไทย.
๔. ชื่อเรื่อง. ๕. ชื่อชุด.

คำนำ

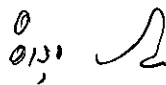

หนังสือ **แบบเรียนเร็ว** นี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงพระนิพนธ์ขึ้นสำหรับเรียนหนังสือไทย เมื่อครั้งทรงได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ให้เป็นอธิบดีคนแรกของกรมศึกษาธิการ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงพระนิพนธ์ **แบบเรียนเร็ว** ขึ้นเป็น ๓ ตอน คือ เล่ม ๑ ตอนต้น สอนให้อ่านหนังสือ เล่ม ๒ ตอนกลาง สอนให้เขียนหนังสือ และเล่ม ๓ ตอนท้าย สอนให้แต่งหนังสือ และทรงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนปรากฏว่าได้ผลดี คือนักเรียนเรียนรู้หนังสือไทยได้เร็วขึ้น จึงได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้เป็นแบบเรียนใน พ.ศ. ๒๔๓๑

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้พิจารณาเห็นว่าหนังสือ **แบบเรียนเร็ว** ชุดนี้เป็นแบบเรียนสำหรับเรียนหนังสือไทยที่มีค่าและนับวันจะหาได้ยาก สมควรที่จะอนุรักษ์ไว้ จึงนำมาจัดพิมพ์และเผยแพร่ให้สถานศึกษา หน่วยงาน และบุคคลทั่วไปที่สนใจ ได้ศึกษาถึงความเป็นมาของแบบเรียนที่ใช้เรียนหนังสือไทย และนำไปใช้

ประโยชน์ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ได้รับอนุญาตจากมูลนิธิสมเด็จพระ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และหม่อมเจ้าจงจิตรถนอม ดิศกุล
พระธิดา ในการจัดพิมพ์หนังสือนี้กรมวิชาการได้นำ เล่ม ๑ เล่ม ๒
และ เล่ม ๓ มาพิมพ์ไว้ในเล่มเดียวกัน โดยพยายามรักษาการจัด
เรียงหน้าหนังสือและการเขียนตัวหนังสือตามที่ได้พิมพ์ไว้แต่เดิม รวมทั้ง
ได้นำพระประวัติของสมเด็จพระ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่ง
นายบันเจิด อินทุจันทร์ยง และนางสาวสมพร จารุณี เป็นผู้เขียน
มาพิมพ์ไว้ด้วย

กรมวิชาการขอขอบคุณมูลนิธิสมเด็จพระ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และหม่อมเจ้าจงจิตรถนอม ดิศกุล พระธิดา และนายบรรเจิด
อินทุจันทร์ยง กรรมการมูลนิธิ ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการ
ดำเนินงานเป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบคุณผู้มีส่วนให้การจัดพิมพ์
หนังสือนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

(นายอำรุง จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๒

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(๕)
พระประวัติสมเด็จพระยาธรรมาธิปไตย	(๙)
แบบเรียนเร็ว เล่ม ๑	๑-๒๐๔
แบบเรียนเร็ว เล่ม ๒	๑-๑๕๑
แบบเรียนเร็ว เล่ม ๓	๑-๑๑๕

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

พระประวัติ

สมเด็จพระยาตำรงราชานุภาพ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตำรงราชานุภาพ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ และเจ้าจอมมารดาชุ่ม สกุโลโรจนดิศ ประสูติในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๐๕ ได้รับพระราชทานนามว่า พระองค์เจ้าดิศวรกุมาร เมื่อเจริญวัยได้ทรงเรียนภาษาไทยชั้นต้นกับ คุณแสงและคุณปานซึ่งเป็นราชินิกุล ในพระบรมมหาราชวัง ทรงศึกษา ภาษาบาลีในสำนักพระยาปริยัติธรรมธาดา (เปี่ยม) และหลวงธรรมานุวัตติ จานง (จ้อย) ทรงศึกษาภาษาอังกฤษในโรงเรียนหลวงกับมิสเตอร์ฟรานซิส ยอร์ช แพตเตอร์สัน

เมื่อเจริญพระชนม์ได้ ๑๓ ชันษา ใน พ.ศ. ๒๔๑๘ ได้ทรงผนวช เป็นสามเณร ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และเสด็จไปจำพรรษา ณ วัด บวรนิเวศวิหาร เมื่อลาผนวชแล้วทรงสมัครเข้าเป็นนักเรียนนายร้อย

แบบเรียนเร็ว

ทหารบก ทรงสำเร็จการศึกษาเมื่อพระชนมายุ ๑๕ ชันษา ได้รับพระราชทานยศนายร้อยตรีทหารมหาดเล็กบังคับกองแถวรง ต่อมาอีก ๒ ปี ได้เลื่อนยศนายร้อยโท และได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้บังคับการทหารม้าในกรมทหารมหาดเล็ก และในปีเดียวกันได้รับพระราชทานยศเป็นนายร้อยเอก ราชวงศ์จักรีประจำพระองค์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน พ.ศ. ๒๔๒๓ ได้รับพระราชทานเลื่อนยศเป็นนายพันตรี ผู้สนองพระบรมราชโองการ ว่าการกรมทหารมหาดเล็ก และใน พ.ศ. ๒๔๒๔ โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายไปสังกัดกรมทหารปืนใหญ่ ซึ่งเรียกกันในสมัยนั้นว่ากรมกองแก้วจินดา ดูแลการซ่อมบำรุงปืนใหญ่ ใน พ.ศ. ๒๔๒๕ ได้ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และเสด็จไปจำพรรษา ณ วัดนิเวศธรรมประวัติ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในระหว่างที่ทรงผนวชอยู่นั้น ทรงเห็นการศึกษาเล่าเรียนของเด็กนักเรียนในขณะนั้นไม่สู้ได้ผล เนื่องจากเด็กมีเวลาเรียนหนังสือต่อเนื่องกันในระยะเวลาสั้น เพราะต้องไปช่วยพ่อแม่ทำงาน ทำให้อ่านหนังสือได้ช้า จึงทรงแต่ง ‘แบบเรียนเร็ว’ ขึ้นเล่มหนึ่ง ให้ครูทูลองใช้สอนเด็ก ปรากฏว่าได้ผลดีขึ้นกว่าเดิม

ใน พ.ศ. ๒๔๒๘ ได้รับพระราชทานยศเป็นนายพันโท ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการทหารมหาดเล็ก ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายไปเป็นเจ้ากรมแผนที่ ซึ่งเป็นกรมจัดตั้งขึ้นใหม่ ทรงปฏิบัติงานเป็นที่พอพระราชหฤทัย จึงได้รับสถาปนาให้ดำรงพระอิสริยยศเป็น ‘กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ’ ใน พ.ศ. ๒๔๒๙ และได้เป็นผู้บัญชาการทหารบก ต่อมาได้รับพระราชทานยศเป็นนายพลตรี ใน พ.ศ. ๒๔๓๑

ใน พ.ศ. ๒๔๓๒ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้จัดระเบียบการปกครองขึ้นใหม่ ให้นำหน่วยราชการขยายงานจากระบบจตุสดมภ์เป็นกรมกองต่างๆ มีอธิบดีเป็นผู้ดูแลบังคับบัญชางานและโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายกรมหมื่นดำรงราชานุภาพจากฝ่ายทหารไปดูแลงานพลเรือน ให้เป็นผู้กำกับกรมธรรมการ และโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนขึ้นเป็นอธิบดีกรมศึกษาธิการเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ ในระยะนี้ ได้ทรงวางหลักสูตรการศึกษา การเรียนการสอนให้เป็นแบบทันสมัยยิ่งขึ้น ทรงนำ ‘แบบเรียนเร็ว’ ที่ทรงแต่งไว้แต่เมื่อครั้งทรงผนวชมาจัดพิมพ์ขึ้นใช้เป็นแบบเรียนของกรมศึกษาธิการเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ แบบเรียนเร็วนี้มี ๓ เล่ม คือ เล่ม ๑ ตอนต้น มุ่งสอนให้เด็กอ่านหนังสือออกได้เร็ว เล่ม ๒ ตอนกลาง มุ่งสอนให้เขียนหนังสือได้ถูก เล่ม ๓ ตอนท้าย มุ่งสอนการใช้คำและเขียนคำให้ถูกต้อง หนังสือแบบเรียนเร็วทั้งสามเล่มนี้ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงปรารภไว้ในหน้าแจ้งความตั้งแต่คราวพิมพ์ครั้งที่ ๑๐ ว่า

แบบเรียนเร็วเล่มทั้ง ๓ เล่มนี้ แม่ข้าพเจ้าเป็นผู้คิดเอง แต่งเอง แลได้ตรวจตราแก้ไขเอง แต่ก็ได้อาศัยเจ้าพนักงานในกรมศึกษาธิการเป็นผู้ช่วยอีกหลายคน คือหม่อมเจ้าประภากรและพระยาริสฺุทสุริยศักดิ์^๑ (หม่อมราชวงศ์เปี้ย) นี้ได้ช่วยมาก เล่ม ๓ เป็นของพระยาริสฺุทสุริยศักดิ์แต่งโดยมาก เพราะข้าพเจ้าทำไว้ได้หน่อยหนึ่งก็ต้องไปราชการประเทศยุโรป ได้มอบให้พระยาริสฺุทสุริยศักดิ์ทำต่อมาจนสำเร็จในเวลาข้าพเจ้าไม่อยู่นั้น

^๑ ต่อมาได้เลื่อนขึ้นเป็น เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี

แบบเรียนเร็ว

ในการสอนด้วยตำรานี้ ในชั้นแรกได้นำวิธีให้ขุนบัญญัติ
วรราช (รัตน)^๑ เป็นผู้สอน ในชั้นเมื่อได้ตั้งโรงเรียนเร็วได้ให้
ขุนประสารอักษรพรรณ (เสงี่ยม) เป็นผู้สอน ต้องอาศัยความ
ฉลาดแลความหมั่นของผู้เป็นครูด้วยจึงสอนได้เร็ว

หนังสือ ‘แบบเรียนเร็ว’ ชุดนี้ได้ใช้สอนกันแพร่หลายมาจนถึง
รัชกาลที่ ๗ และได้พิมพ์ครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ซึ่งเป็นการพิมพ์
ครั้งที่ ๒๔

ในระหว่างที่ทรงเป็นอธิบดีกรมศึกษาธิการ ทรงได้รับแต่งตั้ง
ให้เป็นกรรมการจัดตั้งโรงพยาบาล และยังได้เสด็จเป็นราชทูตพิเศษไปยัง
ทวีปยุโรป ประเทศอียิปต์ ตุรกี อินเดีย ฯลฯ เพื่อเจริญพระราชไมตรี
และดูงานการศึกษา แต่เมื่อเสด็จกลับก็ต้องทรงย้ายจากงานการศึกษา
มาดูแลด้านการปกครอง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมี
พระบรมราโชบายที่จะพัฒนาประเทศทางด้านการปกครองให้เจริญ
ทัดเทียมนานาอารยประเทศ จึงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งกรมหมื่นดำรง
ราชานุภาพให้ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่วันที่
๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๕ นับว่าเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญมาก เพราะ
จะต้องทรงบริหารราชการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่คนทั่วประเทศต่างพระเนตร
พระกรรณ ต้องทรงใช้ความสามารถและความรอบรู้ให้สมกับที่ทรงได้รับ
ความไว้วางพระราชหฤทัยจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ระหว่างที่ทรงเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงมีบทบาท
สำคัญยิ่งในการจัดระเบียบการปกครองภายในประเทศทั้งในส่วนภูมิภาค

^๑ ต่อมาได้เลื่อนขึ้นเป็น พระรัตนวงศาจารย์ (รัตน กลัมพากร)

และส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองประเทศมาจนถึงปัจจุบัน การปกครองส่วนภูมิภาค ทรงจัดระเบียบการปกครองเป็นระบบเทศาภิบาล โดยรวมหัวเมืองต่างๆ จัดเป็นมณฑล มีข้าหลวงเทศาภิบาลเป็นผู้บังคับบัญชาอยู่ในอำนาจของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย และได้แบ่งเขตการปกครองย่อยลงเป็นจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ ทรงริเริ่มจัดตั้งการสุขาภิบาลหัวเมืองขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๔๘ โดยเริ่มเป็นแห่งแรกที่ตำบลท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการปูพื้นฐานการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎร กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ทรงออกตรวจราชการไปตามหัวเมืองต่างๆ เพื่อหาทางบำรุงท้องที่และหาทางแก้ไขข้อบกพร่อง กับเลือกสรรคนดีไปปกครองท้องที่ ได้ทรงตั้งกองตำราวจุฑารักษ์และทรงจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดผู้ที่จะเข้าเป็นตำราวจุฑารักษ์ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพได้ทรงงานด้วยความวิริยะอุตสาหะ สร้างความเจริญมั่นคงต่องานราชการในกระทรวงมหาดไทยเป็นอเนกประการ เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นอันมาก เมื่อจะโปรดเกล้าฯ ตั้งหน่วยงานใหม่ก็มักจะทรงเริ่มที่กระทรวงมหาดไทย เช่น กรมป่าไม้ กรมแร่ กรมสาธารณสุข เป็นต้น และใน พ.ศ. ๒๔๔๒ ก็โปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนพระอิสริยยศเป็น ‘กรมหลวงดำรงราชานุภาพ’

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้รับพระราชทานโปรดเกล้าฯ เลื่อนพระอิสริยยศเป็น ‘กรมพระดำรงราชานุภาพ’ ทรงเป็นเสนาบดีว่าราชการกระทรวงมหาดไทยอยู่นานถึง ๒๓ ปี

ใน พ.ศ. ๒๔๕๗ เริ่มทรงมีอาการประชวร จึงได้กราบบังคมทูลขอลาออกจากราชการ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงขอให้รับเป็นเสนาบดีที่ปรึกษา และทรงแต่งตั้งให้เป็นสภานายกหอพระสมุดสำหรับพระนคร ในช่วงนี้สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้เอาพระทัยใส่ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศอย่างใหญ่หลวง ด้วยทรงสืบเสาะหาหนังสือโบราณต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องในพงศาวดาร วรรณคดี พุทธศาสนา ตลอดจนสรรพดาราต่างๆ มารวบรวมไว้ในหอพระสมุด ทั้งยังทรงให้ตรวจสอบชำระและให้พิมพ์เผยแพร่ด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างมาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นเสนาบดีกระทรวงมูรธาธรใน พ.ศ. ๒๔๖๖ และพระราชทานเลื่อนยศให้เป็นนายพลเอก จนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ กระทรวงนี้จึงถูกยุบไป

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นกำลังสำคัญพระองค์หนึ่งที่ช่วยในราชกิจต่างๆ ทรงดำรงตำแหน่งอภิรัฐมนตรีและองคมนตรีใน พ.ศ. ๒๔๖๘ ทรงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสภาใน พ.ศ. ๒๔๖๙ ทรงปฏิบัติราชกิจต่างๆ เป็นที่พอพระราชหฤทัย ทั้งทรงเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนพระอิสริยยศเป็น ‘สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ’ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้เกิดความผันผวนทางการเมืองในกรณีกบฏบวรเดช ทำให้พระราชวงศ์ต้องเสด็จออกไปประทับยังต่างประเทศ

สมเด็จพระยาบรมราชานุภาพ เป็นพระองค์หนึ่งที่ต้องเสด็จออกไปประทับยังเกาะปีนัง มาเลเซีย เป็นระยะเวลาถึง ๑๐ ปี จึงได้เสด็จกลับ ช่วงเวลาดังกล่าวได้ทรงจดหมายโต้ตอบความรู้ต่างๆ ทั้งทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ ขนบธรรมเนียมราชประเพณี และวัฒนธรรมไทย กับสมเด็จพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ลายพระหัตถ์ได้ตอบความรู้เหล่านี้ได้มีผลอย่างมหาศาลต่อการวรรณกรรม คือได้กลายเป็นขุมคลังความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง สมเด็จพระยาบรมราชานุภาพได้เสด็จกลับประเทศไทยเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ อันเป็นระยะต้นของ สงครามมหาเอเชียบูรพา ได้ประทับที่ตำหนักวังวรดิศ ถนนหลานหลวง ในช่วง ๑ ปีสุดท้ายแห่งพระชนม์ชีพ และได้สิ้นพระชนม์ด้วยพระโรคชรา เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๖

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ องค์การยูเนสโก สหประชาชาติ ได้พิจารณาเห็นว่าสมเด็จพระยาบรมราชานุภาพได้ทรงพระนิพนธ์งานวรรณกรรม สาขาต่างๆ กว่า ๘๐๐ เรื่อง ซึ่งมีผลเกื้อกูลเป็นประโยชน์แก่ชาวโลก อย่างมากมายเกินกว่าจะพรรณนาได้ครบถ้วน จึงประกาศให้เป็นบุคคลสำคัญของโลกในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปีแห่งพระประสูติกาล แม้สมเด็จพระยาบรมราชานุภาพจะสิ้นพระชนม์ไปแล้ว แต่ผลงานทางด้านวรรณกรรมในสาขาต่างๆ ของพระองค์ท่านเป็นมรดกที่ทรงคุณค่ายิ่งทั้งแก่ชาวไทยและชาวโลก พระเกียรติคุณและพระปรีชาสามารถย่อมเป็นที่ประจักษ์ตราบชั่วกาลนาน

แบบเรียนเร็ว

เล่ม ๓

แบบเรียนเร็ว
กรมศึกษาธิการ

แบบเรียนเร็ว เล่ม ๓

พิมพ์ครั้งที่เก้า ๑,๐๐๐ ฉบับ

ว. ศ. ๑๒๓

ปกผ้าราคาเล่มละ ๒๙ อัฐ

โรงพิมพ์อักษรนิติ

แจ้งความ

แบบเรียนเร็ว เล่ม ๓ นี้เป็นตำราสำหรับสอนนักเรียนใน
ลักษณะวิธีเรียงถ้อยความอย่างง่าย ๆ ซึ่งสมควรแก่นักเรียนชั้น
แรกเรียนจะเข้าใจได้ในขั้นต้น จะว่าอย่างง่าย ๆ แบบเรียนเร็ว
เล่ม ๑ สอนให้อ่านหนังสือออก แบบเรียนเร็ว เล่ม ๒ สอนให้เขียน
หนังสือถูก แบบเรียนเร็ว เล่ม ๓ สอนให้เรียงถ้อยความเป็นเพียง
แต่อย่างง่าย ๆ ตื้น ๆ เท่านั้น

วิธีที่อาจารย์จะใช้สอนนักเรียน ไม่จำเป็นต้องสอนภายหลัง
แบบเรียนเร็ว เล่ม ๒ ที่เดียว สอนไปพร้อม ๆ กับ เล่ม ๒ สุดแต่
อ่านหนังสือออกบ้างแล้วก็สอนได้ และเมื่อสอนบทใดข้อใดนักเรียน
ไม่มีใครจะแม่นยำชำนาญ ก็ควรยกย้ายคำถามและนึกแบบฝึกหัด
เทียบเคียงเพิ่มเติมสอนไป นักเรียนก็คงจะเข้าใจชำนาญได้ในขั้นนี้
เมื่อเรียนรู้ได้เพียงนี้แล้ว จะเล่าเรียนทางไวยากรณ์ให้พิสดารต่อไป
ก็จะเข้าใจในแบบเรียนสยามไวยากรณ์ ตอนที่ ๒ ตอนที่ ๓ นั้นได้
โดยง่าย

สารบัญ

ภาคที่ ๑

		หน้า
บทที่	๑ อ่านประโยค	๑
„	๒ ให้เรียงคำเข้าประโยคให้ถูก	๑
„	๓ ให้หาคำเติมลงในที่ว่างให้ได้ความ	๒
„	๔ „ „	๒
„	๕ ให้นักเรียนสังเกตคำทั้ง ๒ ฝ่ายไว้ คำอยู่ ข้างหน้าเป็นคำบอกชื่อสัตว์บ้างชื่อของบ้าง	๓
„	๖ ให้นักเรียนหาชื่ออะไรๆ เติมลงข้างหน้า ให้ได้ความ	๔
„	๗ ให้ชี้คำชื่อในความเหล่านี้ให้ถูก	๔
„	๘ ให้นักเรียนสังเกตคำทั้งสองฝ่ายนี้อีก	๕
„	๙ ให้หาคำกริยาอย่างไรๆ เติมลงข้างหลัง คำชื่อให้ได้ความ	๕
„	๑๐ ให้ชี้คำกริยาในความต่อไปนี้ให้ถูก	๖
„	๑๑ ให้นักเรียนเอาคำชื่อกับคำกริยาอย่างละ คำหนึ่งประสมกันให้ได้ความ	๖

บทที่ ๑๒	ให้นักเรียนสังเกตคำกริยาว่าบางคำต้องมี คำซื้อต่อเข้าข้างท้ายอีกคำหนึ่งจึงได้ความ	๗
„ ๑๓	ให้หาคำซื้อเติมลงข้างหลังคำกริยาคำหนึ่ง ให้ได้ความ	๘
„ ๑๔	ให้หาคำกริยาเติมลงในระหว่างคำให้ได้ ความเปนประโยค	๘
„ ๑๕	ให้นักเรียนสังเกตคำ “คุณ”	๙
„ ๑๖	ให้หาคำคุณเติมลงในที่ว่างให้ได้ความ	๙
„ ๑๗	ให้ซื้อคำคุณให้ถูก	๑๐
„ ๑๘	ให้ซื้อคำที่ผิดแล้วเรียงเสียให้ถูก	๑๐
„ ๑๙	ให้ซื้อคำคุณในบทเหล่านี้ให้ถูก	๑๑
„ ๒๐	ให้หาคำคุณเติมลงในที่ว่างให้ได้ความ	๑๑
„ ๒๑	ให้ประสมคำทั้ง ๓ พวกนี้เข้าให้เปนประโยค	๑๒
„ ๒๒	คำชนิดหนึ่งสำหรับช่วยคำกริยาให้รู้ว่า แปลกกันอย่างไร คำพวกนี้เรียกว่า “วิเศษ” อยู่หลังคำกริยา	๑๓
„ ๒๓	ให้ซื้อคำวิเศษให้ถูก	๑๔
„ ๒๔	ให้หาคำวิเศษเติมลงในที่ว่างให้ได้ความ	๑๕

		หน้า
บทที่ ๒๕	ให้หาคำเต็มในที่ว่าง	๑๕
„ ๒๖	ให้เรียงคำในประโยคให้ได้ความ และบอกให้รู้ว่าผิดอย่างไร	๑๖
„ ๒๗	ความผิดและขาดคำให้แก่และเติมคำลงให้ถูก	๑๖
„ ๒๘	ให้ประสมคำให้ได้ความแปลประโยค	๑๗
„ ๒๙	ให้กระจายคำที่มีในบทย่อออกเป็นหมวดๆ ให้ถูก ตามชนิดของคำ	๑๘
„ ๓๐	ให้สังเกตคำต่อ	๑๙
„ ๓๑	ให้ชี้คำต่อให้ถูก	๒๐
„ ๓๒	ให้หาคำเต็มลงในที่ว่างให้ได้ความ	๒๑
„ ๓๓	ให้ชี้คำที่ขาดและหาคำเต็มลงให้ได้ความ	๒๑
„ ๓๔	ให้แยกคำออกเป็นพวกๆ ตามชนิด	๒๒
„ ๓๕	ให้เก็บคำตามพวกเรียงแปลประโยคให้ได้ความ	๒๓
„ ๓๖	ให้สังเกตคำที่เรียกว่า “ออกเสียง”	๒๔
„ ๓๗	ให้ชี้คำออกเสียงให้ถูก	๒๕
„ ๓๘	ให้สังเกตคำ “แทนชื่อ”	๒๕
„ ๓๙	ให้ชี้คำแทนชื่อในประโยคให้ถูก	๒๖
„ ๔๐	ให้หาคำแทนชื่อเต็มลงในที่ว่างให้ได้ความ	๒๗
„ ๔๑	ให้เลือกคำเรียงกันให้ได้ความต่างๆ	๒๗

บทที่ ๔๒	ให้คัดคำในประโยคต่างๆ ไว้เป็นพวงๆ ให้ถูกต้องตามชนิด	๒๘
„ ๔๓	ให้หาคำเต็มลงในที่ว่างให้ได้ความ	๒๙
„ ๔๔	ให้สังเกตคำต่างๆ เรียงกันเข้าได้ความเป็น ประโยคหนึ่ง	๓๐
„ ๔๕	ให้นักเรียนสังเกตคำชื่อ, คำกริยา แล้ว แยกออกเป็น ๓ ส่วน	๓๐
„ ๔๖	ให้แยกคำในประโยคออกเป็นประโยค ๒ ส่วน และ ๓ ส่วน	๓๑
„ ๔๗	คำถามสำหรับตอบให้ถูก	๓๒
„ ๔๘	ให้นักเรียนตอบคำถามของอาจารย์	๓๓
„ ๔๙	จงสังเกตประโยค ๒ ส่วน และ ๓ ส่วน	๓๔
„ ๕๐	ให้ชี้คำไหนเป็นผู้ทำ, คำไหนเป็นกริยา	๓๔
„ ๕๑	ให้แยกคำออกตามที่เป็นผู้ทำกริยา และเป็นผู้ถูก ให้ถูก	๓๕
„ ๕๒	ให้นักเรียนสังเกตกริยาต้น กริยาต่อ	๓๖
„ ๕๓	ให้ชี้คำกริยาต้น และกริยาต่อให้ถูก	๓๗
„ ๕๔	ให้ชี้คำไหนเป็นกริยาต้น กริยาต่อ ถ้า คำใดเป็นกริยาต่อ ให้หาคำผู้ถูก เต็ม ลงให้ได้ความ	๓๘

บทที่ ๕๕	ให้สังเกตประโยคแบ่ง ๒ ส่วนและ ๓ ส่วน ถ้ามีคำประกอบชื่อแบ่งไว้ส่วนชื่อ มีคำ กริยาแบ่งไว้ส่วนกริยา	๓๙
„ ๕๖	ให้แบ่งประโยคออกเป็น ๒ ส่วน	๔๑
„ ๕๗	ให้แบ่งประโยคออกเป็น ๓ ส่วน	๔๑
„ ๕๘	ให้แบ่งประโยคออกเป็นส่วนๆ ให้เหลือใจความ	๔๒
„ ๕๙	ให้ถอดประโยคออกให้เหลือแต่ใจความ	๔๔
„ ๖๐	ให้เลือกคำประกอบเติมใจความส่วนละคำ	๔๔
„ ๖๑	ให้เอาคำกริยาดั้ง แล้วหาคำเติมให้ได้ กริยาละประโยค	๔๕
„ ๖๒	ให้แยกนิทานออกเป็นประโยค, แล้วตัด ให้ได้ใจความ	๔๖
„ ๖๓	ให้แยกประโยค	๔๖
„ ๖๔	ให้หาคำแทนเขียนลงในประโยคแถว ๒	๔๗
„ ๖๕	ให้สังเกตความหลายประโยค เรื่องเดียว ชื่อซ้ำๆ กัน	๔๘
„ ๖๖	ให้หาคำแทนชื่อเขียนแทนชื่อ	๔๘

	หน้า
บทที่ ๖๗ ให้สังเกตความหลายประโยคแต่ชื่อต่างกัน	๕๙
„ ๖๘ ให้รวมชื่อและลดคำให้ได้ความ	๕๐
„ ๖๙ ประโยคที่รวมความหลายประโยคให้เป็นประโยคเดียว แต่ต้องแทรกคำต่อบ้าง	๕๑
„ ๗๐ ให้แทรกคำต่อลงในประโยคให้ได้ความ	๕๓
„ ๗๑ คำต่อมีหลายคำ ต้องเลือกแทรกแต่ที่ได้ความ	๕๓
„ ๗๒ ให้เลือกคำต่อแทรกลงให้ได้ความ	๕๔
„ ๗๓ ชี้ตัวอย่างคำต่อ	๕๕
„ ๗๔ ความเรื่องเดียวกันทำกิริยาต่างกัน	๕๖
„ ๗๕ ให้รวมคำกิริยาให้ได้ความ	๕๗
„ ๗๖ ให้สังเกตประโยคสามัญซึ่งรวมอยู่ในประโยคความรวม	๕๘
„ ๗๗ ให้ถอดประโยคเป็นประโยคสามัญ	๕๘
„ ๗๘ ให้ผูกประโยคสามัญเข้าเป็นประโยคความรวม	๕๙
„ ๗๙ ให้สังเกตตัวอย่างถอดประโยคนิทาน	๖๑
„ ๘๐ ให้ถอดประโยคนิทาน	๖๓

บทที่ ๘๑	ให้สังเกตตัวอย่างเก็บใจความประโยค นิทานที่ถอดไว้	๖๓
„ ๘๒	ให้ผูกใจความเข้าเป็นนิทาน	๖๔
„ ๘๓	วิธีแต่งคำต่างๆ	๖๕
„ ๘๔	ให้ชี้คำชื่อที่แต่งไว้	๖๗
„ ๘๕	ให้หาคำมาแต่งชื่อ	๖๘
„ ๘๖	คำชื่อต่อไปนี้ คำใดแต่งอย่างไรให้ชี้ ให้ถูก	๖๘
„ ๘๗	ให้หาคำมาแต่งชื่อให้ได้ทุกอย่าง	๖๙
„ ๘๘	แต่งคำให้รู้เพศของชื่อ	๗๐
„ ๘๙	ชื่อเพศรวมจะให้เป็นเพศชายหรือเพศหญิง ได้ด้วยเติมคำ	๗๑
„ ๙๐	ให้ชี้คำชื่อ ว่าชื่อไหนเป็นเพศอย่างไร	๗๑
„ ๙๑	ให้บอกเพศคำชื่อในประโยคให้ถูก	๗๒
„ ๙๒	คำสำหรับเติมชื่อให้รู้ว่าเพศชายหรือหญิง	๗๒
„ ๙๓	จงชี้เพศชื่อให้ถูก	๗๓
„ ๙๔	คำชื่อสิ่งซึ่งไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่คน	๗๓
„ ๙๕	ให้รู้คำชื่อได้ด้วยตัวเอง ไม่ต้องมีคำเติม	๗๔
„ ๙๖	รู้เพศได้ด้วยลักษณอาการที่ทำที่เป็น	๗๔

		หน้า
บทที่ ๙๗	ให้ซื้อเพศให้ถูก	๗๕
„ ๙๘	เติมคำให้รู้กำหนดของชื่อ	๗๕
„ ๙๙	จงชี้คำชื่อให้ถูกกำหนด	๗๗
„ ๑๐๐	ให้สังเกตคำสำหรับเติมชื่อให้รู้กำหนด ว่ามากและน้อย	๗๗
„ ๑๐๑	ให้หาคำเติมลงให้รู้ว่าชื่อเหล่านี้ เป็นชื่อสิ่งเดียว	๗๘
„ ๑๐๒	ให้หาคำเติมลงให้รู้ว่าชื่อเหล่านี้ เป็นชื่อมาก	๗๘
„ ๑๐๓	คำเติมชื่อให้รู้กำหนดมากและน้อย เติม ข้างหน้าชื่อก็ได้ข้างหลังชื่อก็ได้	๗๙
„ ๑๐๔	ให้หาคำเติมชื่อให้รู้กำหนดว่าชื่อเดียว หรือมาก	๗๙
„ ๑๐๕	ให้ชี้คำชื่อในประโยคว่าเพศใด กำหนด อย่างไร	๘๐
„ ๑๐๖	วิธีแต่งคำกริยา	๘๑
„ ๑๐๗	ตัวอย่างแต่งคำกริยาต่างๆ ให้เข้ากับ เวลาที่ทำ	๘๒

บทที่ ๑๐๘	ให้ชี้คำกริยาให้รู้ว่ากริยาใดอยู่ ในเวลาใด	๘๔
„ ๑๐๙	ให้หาคำผูกประโยคและแต่งคำกริยา ให้เป็นเวลาต่างกันครบ ๔ เวลา	๘๔
„ ๑๑๐	ให้แต่งคำกริยาในลักษณะที่พูดต่างกันได้	๘๕
„ ๑๑๑	ตัวอย่างแต่งคำกริยาต่างๆ ตามลักษณะ ที่พูด	๘๖
„ ๑๑๒	ให้ชี้คำกริยาว่าประโยคใดกริยาแต่ง เป็นลักษณะอย่างใด	๘๘
„ ๑๑๓	ให้หาคำแต่งกริยาและผูกเข้าเป็นประโยค ให้เป็นลักษณะทั้ง ๔ อย่าง	๘๘
„ ๑๑๔	คำแต่งกริยาไม่ต้องอยู่ติดกับคำกริยา ก็แต่งถึงกริยาได้	๘๙
„ ๑๑๕	ให้ชี้คำชื่อและคำกริยา ว่าชื่อแต่งอย่างไร กริยาแต่งอย่างไร	๙๐
„ ๑๑๖	ให้หาคำแต่งชื่อและคำแต่งกริยาเต็มลง ให้ได้ความ	๙๐

	หน้า
บทที่ ๑๑๗ ให้เรียงความเข้ากันเป็นเรื่อง	๙๑
„ ๑๑๘ แต่งคำคุณ	๙๒
„ ๑๑๙ ตัวอย่างคำคุณที่แต่งเป็นชั้นต่างๆ กัน	๙๒
„ ๑๒๐ ให้ชี้คำคุณว่าไหนแต่งเป็นชั้นอะไร	๙๓
„ ๑๒๑ ให้หาคำแต่งคำคุณให้ได้ความ	๙๓
„ ๑๒๒ คำวิเศษแต่งได้อย่างเดียวกับคำคุณ	๙๔
„ ๑๒๓ ให้หาคำวิเศษและแต่งให้เป็นชั้นต่างๆ กัน เต็มลงในที่ว่างให้ได้ความ	๙๔

ภาคที่ ๒

บทที่ ๑	คำอธิบายและการซ่อมตัดประโยค	๙๕
„ ๒	ถอดประโยคความรวมออกเป็นสามัญ	๙๖
„ ๓	ให้ถอดความตามทำนองตัวอย่าง	๙๙
„ ๔	วิธีแต่งประโยค	๑๐๐
„ ๕	ตัวอย่างประโยคเล็ก	๑๐๒
„ ๖	ให้ชี้ประโยคสามัญ ประโยคแต่ง ประโยค หัวหน้า ประโยคแฝง	๑๐๓
„ ๗	ให้สังเกตส่วนกริยาแต่งด้วยประโยคแฝง	๑๐๔
„ ๘	ให้ชี้กริยาว่าไหนเป็นส่วนกริยาประโยคแฝง	๑๐๔
„ ๙	ส่วนชื่อผู้ถูกก็แต่งได้อย่างส่วนชื่อผู้ทำ	๑๐๕

บทที่ ๑๐	ให้ชี้ส่วนชื่อผู้ถูกในประโยคว่า ส่วน ชื่อผู้ถูกไหนมีประโยคแฝง	๑๐๖
,, ๑๑	ประโยคความรวมกับประโยคแต่งต่างกัน	๑๐๗
,, ๑๒	เก็บใจความตามนิทาน	๑๐๘

ภาคที่ ๓

บทที่ ๑	วิธีเก็บใจความ	๑๑๐
,, ๒	ให้เก็บใจความตามประโยค	๑๑๒
,, ๓	ให้ตัดเรื่องออกเป้นประโยค	๑๑๓

ภาคที่ ๑

ชนิดต่างๆ ของคำ

บทที่ ๑

อ่านประโยค

ม้ากินหญ้า. ช้างไล่คน. เสือกัดเนื้อ.
คนทำนา. ควายนอน. ตามีหัวเราะ. ป้าฆ่า
หุงเข้า. เด็กเรียนหนังสือ. ครูชอบใจศิษย์.
แขกจูบแพะ. วัวไล่หมู. แมวกัดหนู. กวางติดแร้ว.
พรานยิงเนื้อ. คนหลงทาง. หมูสู้เสือ. งูกัดกบ.
เหยี่ยวจับงู. นกบิน. คนยิงนก. ปลาว่ายน้ำ. ไก่กกลูก.

บทที่ ๒

ให้เรียงคำเข้าประโยคให้ถูก

กินควายเข้า. คนสวนทำ. ปลาน้ำว่าย.
เข้าหุงยาย. ตาฟันผ้า. ร้องให้หลาน. กาปลาโฉบ.

ตากายิง. ลาวเรือถ่อ. มอญแพล่อง. หญิงหูกทอ.
 กิณนมลูก. คนทานขอ. ตักนกเด็ก. ไก่คนจับ.
 เป็ดปีกไข่. นกชั้นเขา. ทอดแหญวน. จิ้นซอชัก.
 เด็กฟิ่งนั่ง.

บทที่ ๓

ให้หาคำเต็มลงในที่ว่างให้ได้ความ

นก..... ปลา..... คน..... หนู..... วัว.....
 เสือ..... กระต่าย..... งู..... ม้า..... แพะ.....
 ลิง..... ไก่..... สุนัข..... หมู..... กระรอก.....
 กระแต..... เรือน..... เรือ..... ช้าง..... ต้นไม้.....

บทที่ ๔

ให้หาคำเต็มลงในที่ว่างให้ได้ความ

.....กินหญ้า. บิน. นอน. เข้ารัง.
กินปลิง. ยิงปืน. ชั้น. ใช้วัว.

.....ทำการ. ตัดหญ้า. กระโดด. ชีวิตคน.
ตกป่อ. ติดบ่วง. คลาน. เลี้ยงไก่.
ลักของ. เห่า. ดำหมาก. เรียนเลข. ตักน้ำ.

บทที่ ๕

ให้นักเรียนสังเกตคำทั้ง ๒ ฝ่ายไว้

คำอยู่ข้างหน้าเป็นคำบอกชื่อสัตว์บ้างชื่อของบ้าง

คำชนิดนี้เขาเรียกว่า “ชื่อ”

นก-บิน	หญ้า-ขึ้น	ผ้า-ปลิว	ฝน-ตก
ปลา-ตาย	น้ำ-ไหล	ของ-หาย	แดด-ออก
ควาย-นอน	โบสถ์-พัง	เกวียน-หัก	ฟ้า-ร้อง
ลม-พัด	อิฐ-แตก	เชือก-ขาด	ลูก-ชน
ไม้-ล้ม	เรือ-ล่ม	ควาย-หนี	แม่-ตี
ยุ้ง-กัก	งู-เลื้อย	เด็ก-ร้อง	ไฟ-ดับ
ช้าง-วิ่ง	คน-เดิน	ผี-หลอบ	ม้า-เหิน

บทที่ ๖

ให้นักเรียนหาชื่ออะไรๆ เติมลงข้างหน้าให้ได้ความ

.....วิ่ง	ให้	ร้อง	ตกใจ
.....กิน	เดิน	เจ็บ	นั่ง
.....หัวเราะ	เดิน	ดีใจ	ร้องไห้
.....บิน	หกล้ม	นอนหลับ	ปลอบ
.....คลาน	หกชะเมน	ตื่นนอน	นั่ง
.....พูด	เที่ยว	วิ่ง	งอก
.....ร้อง	แตก	หมุน	กระโดด
.....ล้ม	หัก	ตก	พัง

บทที่ ๗

ให้ชี้คำชื่อในความเหล่านี้ให้ถูก

เลื่อนนอน. ควายตาย. เด็กหกล้ม. นกบิน.
 คนเดิน. ช้างร้อง. เรือล่ม. ผ้าเปียก. ปลิงเกาะ.
 ยุงกัด. เดือนขึ้น. ลมพัด. ฟ้าแลบ. ฝนตก.

เห็ดขึ้น. งูเลื้อย. แย้วง. ปูหนีบ. เชือกขาด. ไม้ล้ม.

บทที่ ๘

ให้นักเรียนสังเกตคำทั้ง ๒ ฝ่ายนี้อีก

คำอยู่ข้างหน้ารู้แล้วว่าเรียกว่า “ชื่อ” คราวนี้จึงสังเกต
คำข้างหลัง เราเรียกว่า “กริยา” เพราะคำเหล่านั้นบอกว่า
คำชื่อนั้นๆ ทำอย่างไร

นก-บิน	ไฟ-ดับ	เด็ก-ร้อง	แมว-ข่วน
มุ้ง-ขาด	ยุ้ง-กิน	รีน-กัด	จักร-หมุน
หน้า-ไหล	ปลา-ผูก	เต่า-ไต่	แพ-แตก
คลื่น-ซัด	น้ำ-เซาะ	ตลิง-พัง	ลม-กระพือ
ไม้-โยก	ใบไม้-ร่วง	ลูกไม้-หล่น	คน-หอบ

บทที่ ๙

ให้หาคำกริยาอย่างไรๆ
เติมลงข้างหลังคำชื่อให้ได้ความ

เลื้อ..... เนื้อ..... ลิง..... เด็ก..... นก..... ช้าง.....

ม้า..... วัว..... ควาย..... กระต่าย..... แพะ..... หมู.....
 หมี..... กา..... ไก่..... กบ..... เขียด..... ปลา.....

บทที่ ๑๐

ให้ใช้คำกริยาในความต่อไปนี้ให้ถูก

เลื่อนนอน. คนนั่ง. เรือล่น. เด็กวิ่ง.
 เรือเอียง. แจวเตาะ. พายหัก. เกวียนเดิน. วัวล่น.
 ควายขวิด. ต้นไม้หัก. ไฟดับ. หญ้างอก. นกจิก.
 ไก่ขัน. นกร้อง. เตือนตก. ตวันขึ้น. กาบิน. ปลาผุด.

บทที่ ๑๑

ให้นักเรียนเอาคำเชื่อมกับคำกริยา
 อย่างละคำหนึ่งประสมกันให้ได้ความ

คำเชื่อม

นก กา เรือ คน ม้า หอย จรเข้ เด็ก
 งู ปลา ปู ปลิง วัว แพะ แพ เรือน โรง

ไก่อ่ ช้าง ควาย กวาง เสือ เนื้อ กระต่าย

คำกริยา

นอน รื่น นิ่ง ต่าย เสือย คลาน ร้อง บิน
คาบ ล้ม เกาะ เดิน พัง ลอย จม ผุด กระโดด
ยืน เทียว ไป อยู่ กลัว หยุด

บทที่ ๑๒

คำกริยาบางคำต้องมีคำเชื่อมต่อเข้าข้างท้ายอีกคำหนึ่ง
จึงจะได้ความ เช่นประโยคต่อไปนี้ ให้นักเรียนสังเกตไว้

ปลาว่าย-น้ำ. ลิงขึ้น-ต้นไม้. พรานยิง-เนื้อ.

คนทำ-นา. จীনทำ-สวน. ยวนทอด-แห.

ควายตี-แปลง. นกทำ-รัง. แพะเข้า-คอก.

กบตก-บ่อ. แม่กล่อม-ลูก. ยายเลี้ยง-หลาน.

เจ้าตี-เหล็ก. พรานฆนไล่-ชิงช้า. ไก่อ่ฟัก-ไข่.

เขียดว่าย-น้ำ. แร้งกาง-ปีก. เสือตก-เหว.

ชนิต้าย-ไม้. ลิงป็น-รว. เด็กไล่-ควาย.

บทที่ ๑๓

ให้หาคำชื่อเต็มลงข้างหลังคำกริยาคำหนึ่งให้ได้ความ

ม้ากิน..... นกติด..... คนเปิด..... เด็กนั่ง.....
 กาคาบ..... เลือตะครูป..... งูกลิ้น..... ลิงขึ้น.....
 ควายไถ..... ตาเหลา..... ยายหุง..... บั่งต้าย.....
 ขโมยลัก..... เสมียนเขียน..... ครูสอน..... ศิษย์เรียน.....
 ทหารยิง..... ช้างแทง..... แยกปลูก..... จินชุด..... พระเทศ.....

บทที่ ๑๔

ให้หาคำกริยาเต็มลงในระหว่างคำให้ได้ความเปนประโยค

เนื้อ.....เลือ. เลือ.....เนื้อ. ปลา.....เบ็ด. คน.....มั่ง.
 ยุง.....คน. ครู.....เด็ก. เด็ก.....ครู. นาย.....บ่าว. ม้า.....รถ.
 เรือ.....น้ำ. พี่.....น้อง. แม่.....ลูก. ลิง.....ปู. วัว.....หญ้า.

ควาย.....เกวียน. แมว.....หนู. หนู.....ผ้า. แขก.....หมวก.
คน.....ฟีน. จรเข้.....คน. พราน.....นก.

บทที่ ๑๕

คำซึ่งอยู่กลางบอกว่าม้าอะไรวิ่งนั้น เรียกว่าคำ “คุณ”
ให้นักเรียนสังเกตไว้

ม้า-วิ่ง. ม้า-ดำ-วิ่ง. ม้า-ขาว-วิ่ง. ม้า-
ผอม-วิ่ง. ม้า-ดี-วิ่ง. ม้า-เทด-วิ่ง. ม้า-
ไทย-วิ่ง. ม้า-กะเรียน-วิ่ง. ม้า-แดง-วิ่ง.

บทที่ ๑๖

ให้หาคำคุณเติมลงในที่ว่างให้ได้ความ

ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง
ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง
ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง

ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง ช้าง.....ร้อง

บทที่ ๑๗

ให้ชี้คำคุณในความเหล่านี้ให้ถูก

คนดำหัวเราะ.	คนขาวหัวเราะ.	คนแก่นอน.
คนหนุ่มนอน.	คนง่อยคลาน.	คนเตี้ยเดิน.
คนค่อมนั่ง.	คนเก่งเที่ยว.	คนโง่นอน.
คนฉลาดวิ่ง.	คนโง่โกรธ.	คนดีชอบใจ.

บทที่ ๑๘

ให้ชี้คำที่ผิดในความต่อไปนี้ และเรียงเสียให้ถูก

คนหัวเราะดำ.	อ้วนช้างร้อง.	ม้าวิ่งขาว.
วิ่งเดินผอม.	ควายนอนดู.	ไก่ขันแจ้.
ดำแมวหมอบ.	ลิงกระโดดเผือก.	หญิงเที่ยวสาว.

แก่คนห้าม. เลื่อยลายงู. สูงไม้หัก. หล่นมะพร้าวเห่า.
 ยิ้มเด็กนอน. ร้อนน้ำเดือด. เตี้ยไก่ขัน. แผ่นขาวกระต่าย.

บทที่ ๑๙

ให้ชี้คำคุณในบทเหล่านี้ให้ถูก

ม้าอ้วนเตะม้าผอม. วัวดำชนวัวแดง. คนสูงอุ้ม
 คนเตี้ย. ช้างดำกินหญ้าอ่อน. แขนงผอมขายกล้วยดิบ.
 ไก่เขียวจิกไก่เหลือง. หญิงรุ่มอายชายหนุ่ม. คน
 ฉลาดใช้คนโง่. ขลุ่ยยาวมีเสียงเพราะ. พันหักเคี้ยว
 หมากระเซิง. คนจนเกรงคนมี. ครูดีตีศิษย์ชั่ว.
 น้ำหอมใส่ขวดเขียว. เด็กชนพายเรือเร็ว. คนฉลาด
 คนฉลาด. คนอ้วนขี่ม้าผอม.

บทที่ ๒๐

ให้นักเรียนหาคำคุณเดิมลงในที่ว่างให้ได้ความ

นก.....จิกนก..... . ควาย.....กินข้าว..... . วัว.....หนีวัว..... .

ครู.....ตึศิษย์..... . ลิง.....ไล่ลิง..... . ฐ.....รัดไก่อ..... . แมว.....
 กัดหนู..... . จิน.....ทำโรง..... . นาย.....ปลุกบ่าว..... . เด็ก.....
 ชักว้าว..... . แหก.....จูงม้า..... . ยาย.....หุงข้าว..... . คน.....
 ไล่เสือ..... . หยิง.....กางร่ม..... . แพะ.....ขวิดแกะ..... . เสือ.....
 กินคน..... . กา.....เข้ารัง..... . ไก่อ.....จิกไก่อ..... .

บทที่ ๒๑

ให้ประสมคำทั้ง ๓ พวกนี้เข้าให้ได้ประโยค มีความต่าง ๆ กัน
 ยิ่งประสมได้มากยิ่งดี

คำชื่อ	คำกริยา	คำคุณ
ข้าง	ไล่	อ้วน
นก	บิน	เล็ก
ควาย	ขวิด	ดุ
เบ็ด	เดิน	ตัวผู้

คำชื่อ	คำกริยา	คำคุณ
คน	นั่ง	แก่
มด	ต่าย	ดำ
ม้า	วิ่ง	เทด
ไก่	ขัน	เหลือือง
หญิง	อาย	สาว
แมว	กระโดด	ขาว

บทที่ ๒๒

คำชนิดหนึ่งสำหรับช่วยคำกริยาให้รู้ว่าแปลกกันอย่างไร
คำพวกนี้เรียกว่า “วิเศษ” อยู่หลังคำกริยา จงสังเกตไว้

คนเดิน-เร็ว.	คนเดิน-ช้า.	คนเดิน-เชยก.
คนเดิน-ดุ่ม.	คนเดิน-ส่าย.	คนเดิน-เรียบ.
คนเดิน-เบา.	คนเดิน-เซ.	คนเดิน-หนัก.
เด็กนอน-ไว.	ช้างร้อง-ก้อง.	นกร้อง-เพราะ.
ช้างร้อง-ดัง.	ม้าวิ่ง-ปรือ.	วัวเดิน-ไว.

ควายเดิน-เงื่อง. เรือแล่น-ฉิว. ลมพัด-แรง.

หมายเหตุ คำพิเศษนี้ไม่เฉพาะแต่ช่วยแต่งกิริยาอย่างเดียว บางที่ช่วยแต่งคำคุณก็ได้ เช่น “เด็กอ้วน นัก” “ช้างสูง มาก” เป็นต้น หรือช่วยแต่ง คำพิเศษ ด้วยกันเองก็ได้ เช่น “ม้าวิ่งเร็วมาก” “นายมาทำดีแท้ๆ” เป็นต้น ให้อาจารย์ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ ให้แจ่มแจ้ง

บทที่ ๒๓

ให้ชี้คำพิเศษในความต่อไปนี้ให้ถูก

คนนั่งแฉะ. คนพูดช้า. เด็กพูดชัด. คนพูดมาก.
 คนพูดเพราะ. ไก่นอนนิ่ง. ม้าวิ่งเร็วมาก. ลมพัดฉิว.
 คนหลับง่าย. คนก้าวยาว. ม้าวิ่งเรียบ. คนพูดถูก.
 คนพูดผิด. น้ำไหลเชี่ยว. นายช้าอ้วนจริง. น้ำขึ้นเต็ม.
 ม้าเดินน้อย. คนร้องอึง. คนนอนร้าย. คนเดินแข็ง.
 ม้าวิ่งแข็งนัก. ว่าวคว่ำคล่อง. ลมพัดกล้าจัด.

บทที่ ๒๔

ให้หาคำพิเศษเติมลงในที่ว่างให้ได้ความ

ม้าวิ่ง.... . ช้างร้อง.... . ควายนอน.... . คนนั่ง.... .
 ลิงกระโดด.... . เด็กเดิน.... . ไก่ขัน.... . ตัวหนังสือ.... .
 นกบิน.... . น้ำไหล.... . ฝนตก.... . เสื่อผอม.... . เต้าคลาน.... .
 ไฟเผา.... . คนก้าว.... . ลมพัด.... . งูใหญ่.... .

บทที่ ๒๕

ให้บอกว่าคำในที่ว่างต่อไปนี้ขาดคำชนิดใด

และหาคำเติมลงให้ได้ความด้วย

ม้า.....กิน.....อ่อน. ขาว.....เร็ว. ดำ.....ช้า.
กล้า.....ก่อน. ฉลาด.....หนึ่. แขก.....ขาย.....ดิบ.
 แมว.....กิน.....แห้ง. เสื่อ.....กัด.....เปน. ช้าง.....เจ็ก..... .
ผอม.....ไว. เขี้ยวกัด.....สูง. ควาย.....ไล่.....อ้วน.
 แพะ.....ขวิด.....เล็ก. เล็กร้อง. คน.....สู้.....หนุ่ม.

บทที่ ๒๖

ให้เรียงคำในประโยคต่อไปนี้เสียให้ได้ความ และบอก
ให้รู้ว่าประโยคเหล่านี้ผิดอย่างไร

โตเสือกัดเล็กเนื้อ. แจ๋วไก่ไก่ดี. เรือคนใหญ่
หนุ่มพาย. ดูอ้วนควายคนขวิด. แต่งดำว้าววโล่.
ดำลึงตันไม้ชิ้น. งูเด็กเขี้ยวชนกัด. พรายพังช้าง
ช้างแทง. ขาวม้าแขกขับดำ. แก่หญิงเรียกเถ้าชาย.
นกรังน้อยใหญ่ทำ. แก่ยายหุงเปียกเข้า. เหลืองไก่
ดีเขี้ยวไก่. เด็กเด็กฉลาดโง่ชนะ. ชั่วดีคนคนดี.
เทตอ้วนม้าหญ้ากิน. แกะแพะใหญ่เล็กชน.

บทที่ ๒๗

ประโยคต่อไปนี้ ความผิดและขาดคำอยู่ด้วย
ให้แก้และเติมคำลงให้ถูก

ตือไก่ไก่. กินย่างดำแมวจุ. ชายดิบดำแขก.
อ้วนดูช้างเสือ. นกทำเล็กใหญ่. ดีตแดงม้าขาว.

ไล่รว้วดำรว้ว. ขวิดแก่ดูควาย. ตีตื้อตีครู. กัด
 หน่อมโตเสื่อ. ลิงกินสุกเผือก. ร้วชนเด็กพาย. ใช้
 เล็กใหญ่คน. ผ่าสดแก่ตาหมาก. กินหวานดีเด็ก.
 ช่มเด็กโง่เด็ก. ขาวดำกัดลิง. มากใหญ่เรื้อนคน.
 มีน้อยเมืองเล็ก. เล็กงูนก. ควายขวิดดำแก่.

บทที่ ๒๘

ให้ประสมคำข้างใ้้นี้เข้ากันให้ได้ความเป็นประโยค
 ยิ่งประสมได้มากประโยคยิ่งดี

ชื่อ	กิริยา	คุณ	วิเศษ
ข้าง	กิน	ดี	จุ
ม้า	ดีด	เหลือือง	แรง
รว้ว	ขวิด	ขาว	ซ้ำ
ควาย	นอน	ผอม	ตรง
เปิด	เดิน	ลาย	เร็ว

ชื่อ	กิริยา	คุณ	วิเศษ
ไก่	บิน	เขี้ยว	ต่ำ
แมว	วิ่ง	ขาว	ไกล
คน	อยู่	หนุ่ม	ใกล้
เด็ก	ยืน	น้อย	หนึ่ง
ลิง	กระโดด	เผือก	สูง
ตา	นั่ง	เถา	แฉะ
ยาย	พูด	แก่	มาก

บทที่ ๒๙

ให้กระจายคำที่มีในบทนี้ออกเป็นหมวดๆ ให้ถูกต้องตามชนิดของคำ

ช้างอ้วนกินหญ้าจุ. เด็กหนุ่มไล่แมวจี. ลิงดำ
กัดเด็กติด. แยกอ้วนชายของดี. เสือโตจับเนื้อแน่น.
แมวขาวตะครุบหนูเร็ว. ช้างเผือกแทงคนเข้า. คนผอมวิ่ง
ดี. ควายดุขวิดเด็กชน. ม้าเล็กลากรถปร้อ. วัวแดง

ชอบกินหญ้า. คนแก่เดินย่องแย่ง. นกเล็กบินลึบ ๆ.
เด็ก ๆ วิ่งไขว่. ผู้ใหญ่เดินเหิน ๆ.

บทที่ ๓๐

ให้สังเกตคำที่ต้องใช้อีกชนิดหนึ่ง เรียกว่า “คำต่อ”
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ไต่-เก้าอี้

คนนอน-มุ้ง

แกละไป-ไม่ไป

เด็กนั่ง-ห้อง

น้ำขึ้น-ลมนลง

แมวอยู่-เรือน

เข้าแพง-ฝนแล้ง

ม้าวิ่ง-สะพาน

คนเจ็บ-ตาย

ไต่-และ-เก้าอี้

คนนอน-ใน-มุ้ง

แกละไป-หรือ-ไม่ไป ?

เด็กนั่ง-นอก-ห้อง

น้ำขึ้น-แต่-ลมนลง

แมวอยู่-บน-เรือน

เข้าแพง-เพราะ-ฝนแล้ง

ม้าวิ่ง-บน-สะพาน

คนเจ็บ-จึง-ตาย

ปลาพูด-ฝั่ง

นายแดงไป-นายดำ

หมากระโดด-รั้ว

หมานอน-บรรได

ป่าแกมา-สวน

ปลาพูด-ริม-ฝั่ง

นายแดงไป-กับ-นายดำ

หมากระโดด-ข้าม-รั้ว

หมานอน-ใต้-บรรได

ป่าแกมา-จาก-สวน

 บทที่ ๓๑

ให้ชี้คำต่อในประโยคต่อไปนี้ให้ถูก

ปลาว่ายใต้น้ำ. เขาไปแต่เรามา. ไก่ขันนอกสุ่ม.

เพื่อนมาเราจึงไป. วัววิ่งข้างบ้าน. เจ้าจะอยู่

หรือจะไป ? แมวนอนใต้เตียง. ควายดู, ถึงกระนั้น

เขายังจับได้. พระสวดหน้าโบสถ์. ตวันขึ้นจึงสว่าง.

ยุ้งบินรอบมุ้ง. ไฟดับเสียก็มีด. บ่าวมาแต่บ้าน.

เจ้ามากับใคร ? คนเดินตามถนน. ถึงว่ามีก็ไม่ให้.

เนื้อหนึ่งพันเลื้อ. เข้าใหม่ทั้งปลามัน. พี่ไปด้วยหรือ ?

นายพูดเล่น, แต่บ่าวตกใจ. หอยเกาะอยู่ข้างหลัก.

หนูวิ่งเพราะแมวไล่. เขาพูดโดยดี. ถ้าจะอยู่ก็อย่าชน.
เสือคลานลอดรั้ว. นักบินมาทางไหน ? ใครมากับเจ้า ?

บทที่ ๓๒

ให้หาคำเต็มลงในที่ว่างให้ได้ความ

ม้าวิ่ง-ทุ่ง. แดดร้อน-เราหนาว. กาบิน-น้ำ.
น้ำแห้ง-ฝนแล้ง. เด็กเดิน-เรื่อน. ทิ้งการ-เกิดผิด.
นกนอน-ต้นไม้. บ่าวดีนาย-รัก. เรือล่ม-ทะเล.
เจ้าจะเรียน-ไม่เรียน. แพะกระโดด-คู. หนูเอ๋ยมา-ใคร ?
เต่าคลาน-หาด. ทำดีท่าน-ชม. กบร้องอยู่-หนอง.
แม่หนึ่ง-ลูกนอน. ไก่ขัน-บ้าน. หาบเหิรมา-ป่า.

บทที่ ๓๓

ให้ชี้ชนิดคำที่ขาดตรงที่ว่าง และหาคำเต็มลงให้ได้ความ

.....บิน.....รั้วแต่หนู.....ลอดรั้ว. วิ่ง.....คอกเพราะคน.....จับ.
หากว่า.....ว่ายขึ้นมาถึง.....ได้. เดิน.....กลาง.....แต่วัว.....ใน.
ถ้าไม่.....เขาคงไม่..... ปลาอยู่.....น้ำถึงกระนั้น.....ยัง.....ได้.

.....บิน.....อากาศยังไม่พ่น.....กิน. เมียทำ.....บ้าน.....ผิว
ไปราชการ. เสือมันเคย.....เหื้อเหื้อ.....กลัว..... . เจ้าเก็บ.....
แล้ว,หรือทิ้งไว้.....เรือน ? พี่เจ้ามา.....ใครหรือ.....คนเดียว ?
เจ้ามาเสียนี่.....อยู่บ้านกับ..... ? นังร้อง.....คิดถึง..... ?
ท่านเรียก.....จะไป..... . ฉันทาน.....จูงน้อง..... .

บทที่ ๓๔

ให้แยกคำในประโยคต่อลงไปนี้ออกให้เป็นพวกๆ ตามชนิดของคำ

ม้าขาววิ่งช้าแต่ม้าดำวิ่งเร็ว. คนเดินกรำแดดมา
กลางทุ่ง. เสียงช้างร้องดังกว่าคนพูด. คนแก่นั่ง
และอยู่ในเรือน. กาดำบินข้ามรั้วไปกับนก. คนยิงปืน
หมายนก, แต่ไปถูกแพะ. นกตัวนั้นบินไม่สูง, เพราะ
ปีกสั้น. จระเข้ขึ้นสูบลายอยู่ริมคลอง. ใครเห็นชน
ร้องบนเขาหรือไม่ ? ลิงขาวกระโดดได้สูงจริงๆ.
แขกผอมเดินเข้าไปโดนบรไคล้ม. ตากับยายตั้งบ้าน
อยู่บนเกาะกลางน้ำ. ภูเขาทองแลดูสูงเด่น. ไปไหว
พระนอนที่วัดโพหรือ ? แกนอนสายนัก, ลูกขึ้นเถิด.

บทที่ ๓๕

ให้เก็บคำตามพวกต่อไปนี้ เรียงกันเป็นประโยคให้ได้ความ

นก	ดี	กิน	เร็ว	แก่
หญ้า	อ่อน	เสียง	กัน	ใน
เข้า	สด	ดี	ดี	แต่
ข้าง	เล็ก	จับ	เรียบ	ถ้า
คน	สูง	ไล่	จี	กับ
เรือ	เผือก	นอน	ไกล	ซึ่ง
บ้าน	ใหญ่	บิน	แน่น	เพราะ
ต้นไม้	ดำ	เคาะ	น้อย	ก็
เด็ก	มาก	พูด	ช้า	จึง
ระฆัง	ลึบ	เดิน	มาก	ตาม
แมว	ขาว	มัด	ปรือ	จาก
ไก่	ต่าง ๆ	หนี	ถี่	พัน
ปลา	นี้	ร้อง	ค่อย	บน

บทที่ ๓๖

นักเรียนจงสังเกตคำชนิด ๑ เรียกว่าคำ “ออกเสียง”
 เพราะใช้เขียนแทนเสียงสัตว์ที่ร้องหรือเสียงอะไรที่ดังต่างๆ
 และเสียงคนที่เปล่งเสียงประหลาดสดุดังตกใจ

ประโยคเหล่านี้ไม่
รู้ว่าเสียงอย่างไร }

นกร้อง-

หมาเห่า-

ตีระฆังดัง-

-ฉันทิ้งไป

เด็กร้องไห้-

-ข้าเจ็บนัก

ประโยคเหล่านี้มีคำ
ออกเสียงให้รู้ด้วย }

นกร้อง-เจี๊ยะ

หมาเห่า-ฮก

ตีระฆังดัง-ห่าว

โอ-ฉันทิ้งไป

เด็กร้องไห้-โฮ

อู๊-ข้าเจ็บนัก

บทที่ ๓๗

ให้ชี้คำออกเสียงในประโยคเหล่านี้ให้ถูก

เสียงระฆังดังเห่ง ๆ ที่วัดไหน ? ใครตีหมา
เสียงไม้ขวับหมาร้องเอ็ง ? เอ้! นี่ใครมาเอาผ้าของ
เราไป ? แม่ ! ตัวอะไรใหญ่สัลดคลานมานี้ ? ฟา
ร้องดังเปรี้ยงน้ำหนักฝนจะตก. ชะชะ ! นึกว่าจะไป
แล้วลืมที่เดียว. เสือมันร้องโหวกปีบอยู่ในป่า.
เด็กพูดดังอ้อแอ้น่าเอ็นดู. โอ้ย ! อยู่ดี ๆ มาตีหลัง
ฉันดังบบ. เด็กเหวี่ยงไปไหนหวามาทางนี้ ?

บทที่ ๓๘

นักเรียนจงสังเกตคำอีกชนิด ๑ เรียกว่าคำ “แทนชื่อ” เพราะ
ใช้สำหรับแทนชื่อคนหรือสัตว์ และสิ่งอื่นใด เมื่อเราจะไม่ออก
ชื่อจึงใช้คำแทนชื่อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ประโยคนี้ใช้คำชื่อ

นายแดง-จะไป

นายดำ-จะไปด้วยหรือ ?

นายแดง-ไปหา-นายมี

หมวก-ของ-นายแดง

เสื้อ-ของ-นายดำ

ร่ม-ของ-นายมี

เอาแดงกว่าให้-หนู-กิน

ประโยคนี้ใช้คำแทนชื่อ

ฉัน-จะไป

ท่าน-จะไปด้วยหรือ ?

ฉัน-ไปหา-เขา

นี้-ของ-ฉัน

นั้น-ของ-ท่าน

โน้น-ของ-เขา

เอาแดงกว่าให้-มัน-กิน

บทที่ ๓๙

ให้ใช้คำแทนชื่อในประโยคเหล่านี้ให้ถูก

ท่านกินข้าวแล้วหรือยัง ? ใครใช้เจ้ามาทำไม
ที่นี่ ? ฉันจะไปเที่ยวกับพี่ฉันสักประเดี๋ยว. อะไรอยู่
ในหีบนี้ ? กระผมมาหาใต้เท้าขอรับ. ท่านทั้งปวง
ไปไหนมากันпенหมู่ ? ข้าพเจ้าได้จดหมายของ

ท่านวานนี้แล้ว. นายแดงไปจับได้ลิงตัวหนึ่งตัว
มันใหญ่ส่นัด. มันกัดเอามือเขาแทบจะขาด.

บทที่ ๔๐

ให้หาคำแทนชื่อเต็มลงในที่ว่างในประโยคต่อไปนี้ให้ได้ความ

.....จะไป? เอาหมวกมอบให้.....ไปเถิด. นั้น.....มา
พูดกันอยู่กับ.....? เตี้ยวนี้.....ทำ.....อยู่? อย่าชน
ไปหนาหมา.....จะกัดเอา. สมุดของ.....อยู่ที่.....? เมื่อ
วานนี้.....ไปหา.....หรือไม่? มีธุระอยากจะพบ.....สัก
หน่อย. วันนี้.....นัดกับ.....ว่าจะไปเที่ยวที่.....?

บทที่ ๔๑

ให้เลือกคำเหล่านี้เรียงกันให้ได้ความต่างๆ

คน ม้า หย้า เสือ บ้าน เด็ก เข้า
ลูกไม้ กิน ร้อง ชี นอน มา มี ไป วัง

พูด ดี ใหญ่ ขาว มาก นี่ สี เล็ก สูง
 น้อย ดำ ไกล อร่อย ดัง แรง เร็ว เพราะ ไม่
 ช้า ไกล่ แก่ ถึง จาก พัน ใน ของ สำหรับ
 ด้วย ตาม ถ้า หากว่า แต่ ก็ หรือ จึง
 กับ และ ทั้ง สะแห้ เอ้ย โอ อ๊ะ บ๊บบ
 อ้อ อื้อหนะ ใคร เขา ท่าน เจ้า เรา อะไร
 ไหน มัน ช้า เอาเถอะ ฮา ฮิ ไป

บทที่ ๔๒

ให้คัดคำในประโยคต่างๆ ต่อลงไปนี้ออกไว้เป็นพวก ๆ

ให้ดูตามชนิดของคำ

นกอะไรมาจับอยู่บนหลังคา ? ใครตีไก่เสียงร้อง
 ดังเจี๊ยก ๆ ? ยุงกัดข้าหนักข้าจึงตบมัน. โอ !
 ท่านลืมเสียแล้วหรือที่ฉันสั่งไว้ ? เฮ ๆ ! เตียว
 นี่นายเจ้าอยู่ที่ไหน ? ใครเดินออกมานอกประตู

เมื่อกี้ ? ดูนะ ! แมวนิดเดี๋ยวมันกระโดดข้ามอก
ไก่พื้น. ยุงหรืออะไรมากัดขาเจ็บจริง ๆ ?
เสื้อตัวนี้ของท่านหรือของใคร ? ท่านไปหาเขามา
หรือ ? ฉันทานเฝ้านบ้านหน่อย.

บทที่ ๔๓

ให้หาคำเต็มลงในที่ว่างให้ได้ความเปนเรื่องตลอดกัน

เมื่อปีก่อน....ไปทะเล....คลื่นใหญ่. เห็นงู....มัน
รัด....อยู่....รั้ว. ชวน....ไปเที่ยวป่า....ท่าน....ไม่ไป ?
เขาว่า....สวนของ....มีสัตว์....ต้นไม้สนุกนัก. บ้านมี
....ैयाเรือน....และผู้คน....กว่า....อื่น. ฤดูนี้....เมือง....อา
กาศ....น่า....ท่านจะไป....หรือ ? ฝากชื่อ....สักอัน
เถิด. เรารู้....เสื้อมัน....กินคน....เรายัง....เห็น....เลย.
นก....ๆ....มันชอบ....ลูกไม้ที่....ป่า. แม่ ! ลุงแก....
นก....มาเปน....ตัว. ควาย....กิน....หมดทุ่ง.

บทที่ ๔๔

คำต่าง ๆ เรียงกันได้ความอย่างหนึ่ง
เรียกว่าประโยคหนึ่ง ความพูดต่าง ๆ ต่อลงไปนี้
เป็นตอนละประโยคหนึ่งทั้งนั้น นักเรียนจงสังเกตไว้

๑ เลื่อนนอน	๖ เลื้อไถ่เนื้อ
๒ ควายวิ่ง	๗ ควายกินหญ้า
๓ งูเลื้อย	๘ งูรัดกบ
๔ ไฟดับ	๙ ไฟไหม้เรือน
๕ เรือล่ม	๑๐ เรือโดนตลิ่ง

บทที่ ๔๕

ประโยคความต่าง ๆ ข้างบนนั้น
แยกออกเป็น ๒ ส่วน คือคำชื่อส่วน ๑ กับคำกริยาส่วน ๑
บ้าง แยกออกเป็น ๓ ส่วน คือคำชื่อส่วน ๑ คำกริยาส่วน ๑
กับคำชื่ออีกส่วน ๑ บ้าง ดังจะแยกให้เห็นเป็นตัวอย่างต่อไปนี้
นักเรียนจงสังเกตไว้

คำชื่อ คำกริยา	คำชื่อ กริยา คำชื่อ
๑ เสื่อ - นอน	๖ เสื่อ - ไล่ - เนื้อ
๒ ควาย - วิ่ง	๗ ควาย - กิน - หย้า
๓ งู - เลื้อย	๘ งู - รัด - กบ
๔ ไฟ - ดับ	๙ ไฟ - ไหม้ - เรือน
๕ เรือ - ล่ม	๑๐ เรือ - โดอน - ตลิ่ง

บทที่ ๔๖

ให้แยกคำในประโยคต่อไปนี้ออกเป็นส่วน ๆ ให้ถูกว่า
ประโยคไหนแยกเป็น ๒ ส่วน ประโยคไหนแยกเป็น ๓ ส่วน

เสื่อวิ่ง. เสื่อกินควาย. งูเลื้อย. ลิงกัดเด็ก.
คนขี่ม้า. ควายนอน. เด็กกินข้าว. ช้างไล่คน.
คนเดิน. นกร้อง. ม้ากัดกระต่าย. นกบิน.
ช้างแทงเจ๊ก. ม้าเตะแมว. ทหารถือปืน. วัว
หมอบ. แพะนอน. แขกเลี้ยงวัว. กระรอกไต่ไม้.

บทที่ ๔๗

คำถามสำหรับให้ตอบให้ถูก

ในประโยคว่า คนนอน

๑ ถามว่า อะไรนอน ?

ก็คงต้องตอบว่า คน

๒ ถามว่า คนทำอะไร ?

ก็คงต้องตอบว่า นอน

ในประโยคว่า ควายกินเข้า

๑ อะไรกินเข้า ?

(ควาย)

๒ ควายทำอะไร

แก่เข้า ? (กิน)

๓ ควายกินอะไร ?

(เข้า)

๔ เข้าถูกควายทำ

อย่างไร ? (กิน)

๕ เข้าถูกอะไรกิน ?

(ควาย)

๖ อะไรที่ควายกิน ?

(เข้า)

ในประโยคว่า ไฟไหม้เรือน

๑ อะไรไหม้เรือน ?

(ไฟ)

๒ ไฟทำอะไรแก่

เรือน ? (ไหม้)

๓ ไฟไหม้อะไร ?

(เรือน)

๔ เรือนถูกไฟทำ

อย่างไร ? (ไหม้)

๕ เรือนถูกอะไร

ไหม้ ? (ไฟ)

๖ อะไรที่ไฟไหม้ ?

(เรือน)

บทที่ ๔๘

อาจารย์ถามประโยคต่อลงไปนี้

ให้นักเรียนตอบในทำนองเดียวกัน

ปูหนึบลิง. ลิงทุบปู. คนขี่ควาย. เด็กเลี้ยงแกะ.

แพะกินหญ้า. วัวชนคน. คนตีวัว. แมวหมอบ.

น้ำท่วมตลิ่ง. เสือกัดขวาง. กระรอกกัดเด็ก. ปลิง

เกาะควาย. งูเลื้อย. คนพายเรือ. กวางหนีเสือ.

บทที่ ๔๙

ประโยค ๒ ส่วน มีแต่คำชื่อผู้ทำส่วน ๑ กับคำกริยา
ส่วน ๑ ประโยค ๓ ส่วน มีคำชื่อผู้ทำส่วน ๑ คำกริยา
ส่วน ๑ กับคำชื่อผู้ถูกทำส่วน ๑ นักเรียนจงสังเกตตัวอย่าง
ต่อไปนี้

ประโยค ๒ ส่วน		ประโยค ๓ ส่วน		
ผู้ทำ	กริยา	ผู้ทำ	กริยา	ผู้ถูก
เต่า	คลาน	เด็ก	จับ	ไก่
ไฟ	ดับ	กา	จิก	ปู
นก	บิน	ลิง	กัด	ลูกไม้
ไม้	ล้ม	คน	เลี้ยว	แกะ
เด็ก	ร้องไห้	นาย	นั่ง	เก้าอี้

บทที่ ๕๐

ให้ชี้คำในประโยคต่อไปนี้ให้ถูก ว่าคำไหนเปนผู้ทำ

คำไหนเป็นกริยา และคำไหนเป็นผู้ถูก (ถ้าชี้ไม่ได้ หรือ
ชี้ผิด อาจารย์ก็ควรจะถามสอบอย่างในบทที่ ๔๗ นั้น)

หนูติดกับ. นกฟักไข่. เด็กไล่ไก่. เจ็ก
เลี้ยงหมู. พรานยิงเนื้อ. เนื้อหนีพราน. เหยี่ยว
จิกปลา. กาโฉบกุ้ง. หมากัดไก่. นกร้อง.
ยุ้งกัดคน. แหกฆ่าแกะ. ช้างแทงเจ็ก. เจ็ก
หนีช้าง. แมวกินปลา. เต่าผุด. เด็กจูง
วัว. แม่เลี้ยงลูก. ป้ารักหลาน. ไฟไหม้ป่า.
น้ำท่วมแกะ. นกเข้ารัง. คนใส่เสื้อ.

บทที่ ๕๑

ให้แยกคำในประโยคต่อไปนี้
ออกตามที่เป็นผู้ทำ กริยา และเป็นผู้ถูก ให้ถูก

หมีกินผึ้ง. กระต่ายติดแร้ว. ตู๊กแกกินตับ.
นกยางจิกปลิง. ลิงปลิดลูกไม้. ม้าเตะเจ็ก.
ยายปิ้งปลา. ตาหุงข้าว. หมอใส่ช้าง. กวาง

กินหญ้า. เด็กไล่กระรอก. คนถือขาม. งูรัด
 ไก่. ปลาอุบเบ็ด. แมลงวันตอมคน. จิ้งจก
 เกาะฝา. เด็กทุบกบ. ลาวแทงปลาไหล.
 ไก่กินเข้า. ตาสาเลียงห่าน. เบ็ดใช้ปัก.

บทที่ ๕๒

คำกริยาบางอย่างเป็นกริยาต้น ไม่ต้องมีชื่อผู้ถูก
 ก็ได้ความ แต่กริยาบางคำเป็นกริยาต่อ ไม่มีชื่อผู้ถูกต่อด้วย
 ไม่ได้ความ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ นักเรียนจงสังเกตไว้

คำกริยาต้น

นอน	ว่า	คนนอน	ได้ความ
วิ่ง	,,	แพะวิ่ง	,,
หัวเราะ	,,	เด็กหัวเราะ	,,
ล้ม	,,	เรือล้ม	,,
หัก	,,	ไม้หัก	,,

คำกริยาต่อ

ไล่	ว่า	ช้างไล่	ไม่ได้ความ	ต้องเติมชื่อ	คน	เป็น	ช้างไล่คน
กิน	,,	วัวกิน	,,	,,	,,	,,	หญ้า
ดี	,,	คนดี	,,	,,	,,	,,	แพะ
โดน	,,	เด็กโดน	,,	,,	,,	,,	เสา
รัก	,,	แม่รัก	,,	,,	,,	,,	ลูก

เพราะอย่างนี้นักเรียนจึงรู้ได้ว่า ประโยคที่เป็น ๒ ส่วน
 เพราะมีคำกริยาต้น ประโยคที่เป็น ๓ ส่วนนั้นเพราะ
 มีคำกริยาต่อ

บทที่ ๕๓

ให้ชี้คำกริยาในประโยคต่อไปนี้ให้ถูก
 ว่าไหนเป็นกริยาต้น และไหนเป็นกริยาต่อ

มดกินน้ำตาล.	เด็กวิ่ง.	เจ๊กทุบหิน.	ไทย
จ๊ะหอย.	ควายนอน.	คนตกกุ้ง.	น้ำขึ้น.
เด็กจูบแพะ.	ปูหนีบเด็ก.	เสือหมอบ.	

วัวกินหญ้า. ลมพัด. แพะชนแกะ. ฝนตก.
 นกทำรัง. กาบิน. งูเลื้อย. แยกชายผ้า.
 คนหัวเราะ. ไปไม้หล่น. หมาไล่คน. คนตีหมา.
 แม่อุ้มลูก. ป่าจุงหลาน. ลุงจุงป่า. ย่าเรียกปู่.

บทที่ ๕๔

ให้ตรวจดูคำกริยาในประโยคต่อไปนี้ และชี้ให้ถูกว่าไหนเป็น
 กริยาต้น ไหนเป็นกริยาต่อ ถ้ากริยาคำใดเป็นกริยาต่อ ให้หาคำ
 ผู้ถูกเติมลงให้ได้ความ. (นักเรียนจะใคร่รู้ว่ากริยาคำใดเป็นกริยาต้น,
 หรือกริยาต่อ. จงนึกดูในคำกริยาว่าทำใคร ? ถ้าเห็นว่าจะต้องทำใคร
 นั้นเป็นกริยาต่อ เหมือนเช่นประโยคว่า “เสือกัดเนื้อ” ถ้าลองนึกที่
 กริยากัดดูว่า กัดใคร ? ก็จะได้เห็นว่า ต้องกัดเนื้อหรืออะไรๆ
 ถ้าหากว่านึกตามคำกริยาว่าทำใครเช่นนั้น, ไม่เห็นความว่าต้องทำใคร
 กริยานั้นเป็นกริยาต้น. เหมือนเช่นประโยคว่า “คนนอน” ถ้านึก
 ตามกริยานอนว่านอนใคร ? เช่นนั้นก็ไม่ได้ความ)

คนนอน ควายหมอบ พรานยิง เด็กอ่าน
 ปลิงเกาะ ปลาผูก แมวจับ นกร้อง คนกิน
 แม่อุ้ม วัวหนี คนหัก ปลิงเกาะ ป่าจุง ไม้หัก
 ตาเหลา ยุงกัด ลุงเลี้ยง คนตี ลิงเดิน

บทที่ ๕๕

บรรดาประโยคแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือมีผู้ทำกับกริยา หรือ
 แบ่งเป็น ๓ ส่วน คือมีผู้ทำกริยาและผู้ถูกด้วย ดังว่ามาแล้วข้างต้น
 ถึงมีคำคุณสำหรับประกอบชื่อ หรือคำวิเศษสำหรับประกอบกริยา
 ประกอบชื่อก็จะต้องแบ่งไว้ในส่วนชื่อ ประกอบกริยาก็ต้องแบ่งไว้
 ในส่วนกริยา เช่นตัวอย่างต่อไปนี้นักเรียนจงสังเกตไว้

ประโยค ๒ ส่วน

<u>ประโยค</u>	<u>ผู้ทำ</u>	<u>กริยา</u>
เสื่อนอน	เสื่อ	นอน
เสื่ออ้วนนอน	เสื่ออ้วน	นอน

เลื่อนนอนหลับ	เลื่อน	นอนหลับ
เลื่อนอ้วนนอนหลับ	เลื่อนอ้วน	นอนหลับ
เลื่อนอ้วนสนัด	เลื่อนอ้วนสนัด	นอนหลับสนิท
นอนหลับสนิท		
เลื่อนแก่อ้วนสนัด	เลื่อนแก่อ้วนสนัด	นอนหลับสนิทจริง ๆ
นอนหลับ		
สนิทจริง ๆ		

ประโยค ๓ ส่วน

<u>ประโยค</u>	<u>ผู้ทำ</u>	<u>กิริยา</u>	<u>ผู้ถูก</u>
ลิงกินลูกไม้	ลิง	กิน	ลูกไม้
ลิงทะโมน	ลิงทะโมน	กิน	ลูกไม้
กินลูกไม้			
ลิงทะโมน	ลิงทะโมน	กำลังกิน	ลูกไม้ดิบ
กำลังกิน			
ลูกไม้ดิบ			

ประโยค	ผู้ทำ	กิริยา	ผู้ถูก
ลิงทะโมน ห้าตัวกำลัง กินลูกไม้ ดิบพวงใหญ่	ลิงทะโมน ห้าตัว	กำลังกิน	ลูกไม้ดิบ พวงใหญ่

บทที่ ๕๖

ให้แบ่งประโยคต่อไปนี้ออกเป็น ๒ ส่วนให้ถูก

นกยางคอยาวตัวเดียวเดินกร่อง ๆ. เด็กอ้วน
 จำ่าหัววเราะก๊าก ๆ. ลิงเผือกตัวใหญ่วิ่งเหย่า ๆ.
 นกลายทั้งฝูงใหญ่บินผ่านไปลิบ ๆ. คนแก่คร่ำคร่า
 เดินย่องแย่ง. งูลายเขียว ๆ เหลือง ๆ เลื้อยปราด ๆ.
 เสือดำตัวดุซู่คำรามอยู่โหวก ๆ. ช้างเผือกเอกตัว
 นั้นเดินไม่สู้จะเร็ว. เรือลำใหญ่นั้นแล่นเร็วดีแท้ ๆ.

บทที่ ๕๗

ให้แบ่งประโยคต่อไปนี้ออกเป็น ๓ ส่วนให้ถูก

ลิงทะโมนตัวใหญ่เห็นลูกไม้ดิบหลายพวง.

ลิงทะโมน ๕ ตัวขึ้นต้นไม้ใหญ่. ลิงทะโมน ๕ ตัว
 ปลิดลูกไม้ดิบทั้ง ๕ พวง. หมูปาดำมีดที่ตขวิด
 หมูบ้านสิบห้าตัว. แพะดำหลายสิบตัวช่วยกัน
 ชนแพะต่างทั้งฝูง. หมาฝรั่งตัวใหญ่ห้าตัวรวมกัน
 กัดแมวลายตัวเดียว. พรานสองคนตกได้ปลา
 เล็ก ๆ เปนกอง.

บทที่ ๕๘

ในประโยคหนึ่ง ถึงจะมีคำประกอบมาก และจะมากคำ
 เท่าใด ถ้าแบ่งเปน ๒ ส่วนหรือ ๓ ส่วนตามชนิดของประโยคได้
 แล้วลดคำประกอบเสีย ก็ยังคงแต่คำชื่อผู้ทำ คำกิริยาหรือคำชื่อ
 ผู้ถูกได้แต่อย่างละคำเปนตัวใจความ นักเรียนจงสังเกตประโยค
 ต่อไปนี้ จะลดคำประกอบลงเหลือแต่ใจความให้เห็นเปนตัวอย่าง

ประโยคที่ ๑ ตามีชีเมายำเปนอนหลับกรนโครก ๆ

ประโยคที่ ๒ ช้างพลายงามกำลังไล่คนหมู่มาก

แบ่งประโยคแยกออกเป็นส่วนๆ

	<u>ผู้ทำ</u>	<u>กริยา</u>	<u>ผู้ถูก</u>
ประโยคที่ ๑	ตามีชีเมา หย่าเป }	นอนหลับ กรนโครก ๆ }	
ประโยคที่ ๒	ช้างพลาย งางอน }	กำลังไล่	คนหมู่ ใหญ่ }

ลดเหลือแต่ใจความ

	<u>ผู้ทำ</u>	<u>กริยา</u>	<u>ผู้ถูก</u>
ประโยคที่ ๑	ตามี	นอน	
ประโยคที่ ๒	ช้าง	ไล่	คน

ใจความนี้จะลดอีกไม่ได้ เพราะลดคำใดออก
ก็ไม่เป็นประโยค เพราะอ่านไม่ได้ความ

บทที่ ๕๙

ให้ถอดประโยคเหล่านี้่ออกให้เหลือแต่ใจความ

นกเล็ก ๆ ทั้งฝูงบินร่อนไปร่อนมา. เด็กเล็ก ๆ
พากันเก็บได้หอยต่าง ๆ เปนอันมาก. คนแก่
งก้นพูดอยู่ข้างช้าเสียจริง ๆ. คนชาวสวน
เก็บมะม่วงดิบลูกใหญ่ห้าพวง. นักตวันิดเดียว
เท่านี้ร้องเสียงดังเพนนกหนา. ควายเผือกเปลี่ยว
กำลังกินหญ้าอ่อนเกือบจะหมด. หมาฝูงใหญ่
หลายตัวรุมกันไล่เจ๊กแก่ทั้งพวก. เด็กพากันอาบน้ำ
คลองได้ทุกวัน.

บทที่ ๖๐

ให้เลือกคำประกอบเติมใจความส่วนละคำอย่าให้เสียความ

ม้า	วิ่ง	เด็ก	ร้องไห้
วัว	ร้อง	นาย	โกรธ บ่าว
ควาย	กิน ถั่ว	ต้นไม้	โค่น
คน	พาย เรือ	กระแต	ตาย ไม้

คำสำหรับเลือกประกอบผู้ทำ

ชาว แดง ต่าง แก่ ผ่าน หนุ่ม
 เทศ ผือก ดำ สูง อ้วน เล็ก

คำสำหรับเลือกประกอบกิริยา

เร็ว เรียบ ไชยก ช้า กำลัง รีบ
 ได้ จะ ดัง ก้อง ชอบ บ่อยๆ

คำสำหรับเลือกประกอบผู้ถูก

เขี้ยว ท่อง ยาว รัว ใหญ่ ดิบ

 บทที่ ๖๑

ให้เอาคำกิริยาต่อไปนี้ตั้ง แล้วหาคำเติมเข้าให้ได้กิริยาละประโยค

กิน จับ หว้วเราะ ไถ่ นอน กัด พุด
 หนี ร้อง ชน วิ่ง จิก เดิน ตี บิน รัต

บทที่ ๖๒

ให้แยกนิทานนี้ออกเป็นประโยค ๆ แล้วตัดให้ได้
แต่ใจความทุกประโยคด้วย

(๑)

ตาดีไปนา ตาดีปะปู้ใหญ่ ๕ ตัว ตาดี
ดีใจนัก ตาดีตีปู้ใหญ่นั้น ปูลงรูเสีย ๔ ตัว
ตาดีตีปู้ได้ตัว ๑ ตาดีกลับมาบ้าน ตาดีให้ปู้
แก่เมีย เมียตาดีดีใจ

(๒)

ลิงแสมตัวใหญ่ไปขายป่า ลิงแสมปะมะพร้าว
มะพร้าวนั้นมีรู ลิงแสมล้างรูมะพร้าว คนชาว
ป่าเห็นลิงแสม คนไล่ลิงแสม ลิงแสมโง่ติด
รูมะพร้าว คนจับลิงแสมได้หมด คนขังลิง
แสมไว้ในกรง

บทที่ ๖๓

ประโยคหลายประโยคต่อกันในเรื่องเดียว ถ้าซื้อซ้ำกับ

ประโยคหลัง ๆ ใช้คำพวกแทนชื่อแทนก็ได้ เหมือนตัวอย่าง
ต่อไปนี้ นักเรียนจงสังเกตประโยคในแถว (๑) กับแถว (๒)
ก็จะเห็นคำที่ใช้แทนชื่อได้

๑ ตาดีไปนา ตาดีปะปุนา ตาดีจับปุนาได้

๒ ตาดีไปนา แกปะปุนา แกจับมันได้

บทที่ ๖๔

ให้นักเรียนหาคำแทนชื่อเขียนลงแทนที่

ในประโยคแถว (๒) ต่อไปนี้ให้ได้รับความ

(๑) ช้างกำลังกินหญ้า ช้างแลเห็นคน ช้างไล่คน

(๒)

(๑) หนูเห็นแมว หนูหนีแมว แมวไล่หนู

(๒)

(๑) ตามาพายเรือ ตามาไป ตามาตกกุ้ง

(๒)

บทที่ ๖๕

ความหลายประโยคเรื่องเดียวซ้ำๆ กัน ใช้คำแทนชื่อแทนแล้วยังต้องแทนบ่อยๆ นัก จะลดคำชื่อเสียบ้างก็ได้แต่อย่าลดในประโยคแรกออกชื่อ ให้นักเรียนสังเกตตัวอย่างต่อไปนี้

๑. อย่างใช้คำชื่อเต็ม

ตาดีไปนา, ตาดีปะปนา, ตาดีจับปนาได้ ๕ ตัว.

๒. อย่างใช้คำแทนชื่อ

ตาดีไปนา, แกปะปนา, แกจับมันได้ ๕ ตัว.

๓. อย่างลดคำชื่อบ้าง

ตาดีไปนา, แกปะปนา, จับมันได้ ๕ ตัว.

๔. อย่างลดคำแทนชื่อหมด

ตาดีไปนา, ปะปนา, จับได้ ๕ ตัว.

(ทั้ง ๔ อย่างนี้ได้ความเหมือนกัน ถ้าจะไม่ว่าให้ยืดยาวว่าอย่างที ๔ ก็เป็นใช้ได้)

บทที่ ๖๖

ให้หาคำแทนชื่อเขียนแทนชื่อในเรื่องต่อไปนี้ ให้ได้ความ

ชั้น ๑ แล้วให้คัดคำลงเป็นอยู่ที่ ๔ ให้ได้ความด้วย

- (๑) เสือโคร่งออกจากป่า, ตามีนั่งห้างอยู่,
ตามีเห็นเสือโคร่ง, ตามียิงเสือโคร่งตาย.
- (๒) กระรอกเจาะมะพร้าว, คนไล่กระรอก,
กระรอกหนีคน.
- (๓) ตาดำตากเข้า, กามากินเข้า, ตาดำยิงกา,
กาทายทั้งฝูง.
- (๔) ลิงไปริมตลิ่ง, ลิงล้วงรูปู, ปูหนีบลิง,
มือลิงขาด.
- (๕) หมิปพบคน, หมี่ไล่คน, หมีกัดคน, คนหนีหมี่.
- (๖) ตาสาหนีเสือ, ตาสาลงน้ำ, จรเข้เห็นตาสา,
จรเข้ไล่ตาสา.

บทที่ ๖๗

ความบางอย่างหลายประโยค เรื่องเดียวกันชื่อต่างกัน

คำกริยาอย่างเดียวกัน รวมชื่อใช้เป็นประโยคเดียวกัน
ก็ได้ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ นักเรียนจงสังเกตจำไว้

๑ ความเต็มที่

นายสาไปป่า, นายสีไปป่า, นายสาพบหมี,
นายสีพบหมี, นายสาหนีหมี, นายสีหนีหมี.

๒ รวมชื่อเป็นประโยคเดียวกัน

นายसानายสีไปป่า, นายसानายสีพบหมี,
นายसानายสีหนีหมี.

๓ รวมชื่อและลดคำ

นายसानายสีไปป่า, พบหมี, หนีหมี.

บทที่ ๖๘

ให้รวมชื่อและลดคำ

ในความต่อไปนี้ให้ให้ความ

(๑) ตามีไปสวน, ตามาไปสวน, ตามีถึงห้างสวน,

ตามาถึงห้างสวน, ตามีนอนบนห้างสวน,
ตามานอนบนห้างสวน.

- (๒) นายแดงไปป่า, นายดำไปป่า, นายแดง
เห็นเสือ, นายดำเห็นเสือ, นายแดงแทงเสือ
ตาย, นายดำแทงเสือตาย.
- (๓) นกกระจอกบินไป, นกกระजิบบินไป,
นกกระจอกคาบหญ้า, นกกระจิบคาบหญ้า,
นกกระจอกมาทำรัง, นกกระจิบมาทำรัง.
- (๔) เจ๊กขหนีจู้, ไทยขหนีจู้, เจ๊กก่อดึก, ไทยก่อดึก,
เจ๊กทาสี, ไทยทาสี.

บทที่ ๖๙

ประโยคที่รวมความหลายประโยคเข้าเป็นประโยคเดียวกัน
ต้องแทรกคำต่อบ้าง ความจึงจะต่อเนื่องกันสนิท คำต่อ นั้น
คือคำเหล่านี้เป็นตัวอย่าง นักเรียนจงสังเกตไว้

กับ, และ, ใน, แต่,

คือ อย่างที่ ๑ ต่อชื่อหลายชื่อที่ทำอย่างเดียวกัน

อย่างที่ ๒ คือ กิริยาหลายกิริยาที่ชื่อร่วมกัน

อย่างที่ ๓ กิริยาเกี่ยวกับชื่อให้ติดกัน

อย่างที่ ๔ กิริยากับชื่อก็ไม่ร่วมกัน

แต่ต้องให้เป็นเรื่องเดียวกัน เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑

ไม่มีคำต่อ ตาสา, ตาสี, ไปป่า.

มีคำต่อแล้ว ตาสา-กับ-ตาสีไปป่า

ตัวอย่างที่ ๒

ไม่มีคำต่อ ตามี, ไปกิน, นอน, ที่สวน

มีคำต่อแล้ว ตามี ไปกิน-และ-นอนที่สวน

ตัวอย่างที่ ๓

ไม่มีคำต่อ เด็ก, นอน, ร้องไห้อยู่, เปล

มีคำต่อแล้ว เด็ก นอน ร้องไห้อยู่-ใน--เปล

ตัวอย่างที่ ๔

ไม่มีคำต่อ น้ำขึ้น, ลมลง

มีคำต่อแล้ว น้ำขึ้น-แต่-ลมลง

บทที่ ๗๐

ให้แทรกคำต่อไปนี้ในประโยคต่อไปนี้ให้ได้ความ

๑ ลูกตาคำหลานตาดีดีกัน	ลูก
๒ คนไปเที่ยวเล่นบ้าน	คน
๓ ปีนี้หมาแพงเข้าถูก	ปี
๔ วัวดำควายเผือกชนกัน	วัว
๕ ตามีขี่เมานอนหลับอยู่บ้าน	ตามี
๖ นายส่านายสีขี่ม้าไปเที่ยวป่า	นายสา

บทที่ ๗๑

คำต่อยังมีอีกหลายคำ ต้องเลือกแทรกแต่ที่ได้ความ

เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ นักเรียนจงสังเกตไว้

แทรกคำ “ก็”	ตามีไปป่าพบเสือ-ก็-หนีเสือ พี่แดงจะไปป่า-ก็-ไม่ไป
แทรกคำ “เพราะ”	เข้าแพง-เพราะ-ฝนแล้ง ข้ากินเข้า-เพราะ-หิวจัด

แทรกคำ “แต่” น้ำขึ้น - แต่ - ลมลง
 ตาสีจะไปป่า - แต่ - แกเจ็บเสีย

แทรกคำ “จึง” เขาเรียกเจ้า - จึง - มา
 ข้าถามทำไมเจ้า - จึง - ไม่พูด

บทที่ ๗๒

ให้เลือกคำต่อแทรกลงในความต่อไปนี้ให้ได้ความ

๑	คนเกียจคร้านกินแล้วนอน	คน.....
๒	หน้านี้ยุ่งชุมหนาเนา	หน้า.....
๓	ฉันอยากจะไปยังไม่สบาย	ฉัน.....
๔	เพราะมีธุระฉันมาหา	เพราะ.....
๕	คำที่ท่านว่าจริงอยู่	คำ.....
๖	ไม่ได้ไปทำการฉันป่วยเสีย	ไม่.....
๗	ตามีกินเข้าแล้วยังไม่หายหิว	ตามี.....

๘	นายสาจะกินเข้าไม่กิน	นายสา
๙	ฉันมาหาท่านฉันมีธุระ	ฉัน
๑๐	ฉันได้เรียนเลขแล้ว ยังไม่ชำนาญ	ฉัน
๑๑	เพราะอยากรู้หมั้นมาเรียน	เพราะ
๑๒	หนูมาจะกินเข้าบ้าง ฉันไม่ให้กิน	หนูมา

บทที่ ๗๓

คำต่อทั้งปวงที่จะต่อกัน บางทีก็จำกัดต้องต่อเฉพาะที่นั้น
บางที่ต่อได้หลายแห่ง ได้ความอย่างเดียวกัน บางคำ
ต้องต่อห้วงความที่ต้องการ ดังตัวอย่างเหล่านี้

ตัวอย่างที่ ๑ ความอย่างเดียวกันต่อได้หลายแห่ง

ตาสีไปป่า-กับ-ตาสา

ตาสี-กับ-ตาสาไปป่า

ตัวอย่างที่ ๒ ต่อตรงความต้องการ

เข้าแพงฝนแล้ง

เข้าแพง-เพราะ-ฝนแล้ง

ตัวอย่างที่ ๓ ต่อห่างกันที่จะต่อ

เขาไม่มาเราไม่ไป

เขาไม่มาเรา-ก็-ไม่ไป

บทที่ ๗๔

หลายประโยคความเรียงเดียวกัน ถ้าชื่อเดียวทำกริยาหลายอย่าง จะรวมกริยาเหล่านั้นต่อกันเป็นประโยคเดียวกันก็ได้ แต่กริยาเหล่านั้นต้องทำพร้อมกันได้ และในที่แห่งเดียวกันจึงจะรวมกริยาได้ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

ความเต็ม ตามีไปนา, ตามีนอนที่นา, ตามีสืบบุหรีที่นา

	ตามีไป	} ที่นา
<u>รวมกริยา</u>	นอน	
	สืบบุหรี	

<u>เป็นความพูดว่า</u>	“ตามีไปนอนหลับอยู่ที่นั่น”		
<u>ความเต็ม</u>	ตาสีขี้ม้า, ตาสีไป, ตาสีพบตาสา.		
<u>รวมกริยา</u>	ตาสี	ขี้ม้า ไป พบตาสา	}
<u>เป็นความพูดว่า</u>	“ตาสีขี้ม้าไปพบตาสา”		

บทที่ ๗๕

ให้รวมคำกริยาในความต่อไปนี้
เช่นตัวอย่างให้ได้ความ

- (๑) นายมีไปโรงเรียน, นายมีนั่งที่โรงเรียน,
นายมีอ่านหนังสือที่โรงเรียน.
- (๒) ตาสีขี้ม้า, ตาสีไปเที่ยว, ตาสียิงเนื้อ.
- (๓) ตาสานั่งในเรือ, ตาสาพูดในเรือ, ตาสามาในเรือ.
- (๔) ตาคำไปป่า, ตาคำนั่งในป่า, ตาคำยิงนกในป่า.

(๕) นายดีเดิน, นายดีมา, นายดีพบตาดำ.

(๖) นายมีพายเรือ, นายมีไป, นายมีเก็บมะม่วง.

บทที่ ๗๖

ให้สังเกตประโยคสามัญซึ่งรวมอยู่ในประโยคความรวม
เช่นทำให้เป็นตัวอย่างต่อไปนี้

ประโยคความรวม

ตาสากับตาสี, ไปป่า, พบช้าง, มั่นใจไล่แก.

ถอดเป็นประโยคสามัญ

(๑) ตาสาไปป่า

(๔) ตาสีพบช้าง

(๒) ตาสีไปป่า

(๕) ช้างไล่ตาสา

(๓) ตาสาพบช้าง

(๖) ช้างไล่ตาสี

บทที่ ๗๗

ให้ถอดประโยคต่อลงไปนี้เป็นประโยคสามัญ

(๑) นกกระจอกกับนกกระจาบลงกินเข้าและถั่ว

- (๒) นายมากับนายมีไปป่าพบเสือกี๋ห็นีเสื้อ
- (๓) หนูมากับหนูมีไปอ่านและเขียนหนังสือ
- (๔) หนูดำกับหนูแดงไปซื้อผ้าถุงและผ้าห่ม
- (๕) ป้าไปสวนกับลุง แกเก็บลูกเงาะและลิ้นจี่
- (๖) ยายกับตาเฝ้าสวน แกตีเกราะและชักตะขาบ

บทที่ ๗๘

ให้ผูกประโยคสามัญต่อไปนี้เข้าเป็นประโยคความรวม

ความที่ ๑

ตาชำพายเรือ, ตาคำพายเรือ, ตาชำไปริมฝั่ง,
 ตาคำไปริมฝั่ง, ตาชำตกกุ้งริมฝั่ง, ตาคำตกกุ้งริมฝั่ง.

ความที่ ๒

ตาสีไปป่า, ตาสาไปป่า, ตาสีพบเสือกี๋, ตาสาพบเสือกี๋,
 ตาสียิงเสือกี๋, ตาสายิงเสือกี๋.

ความที่ ๓

ยายทำไร่, ตาทำไร่, ยายปลูกถั่ว, ตาปลูกถั่ว,
ยายปลูกงา, ตาปลูกงา.

ความที่ ๔

ตาขำทำนา, ตาคำทำนา, เข้าเหนียวออกรวง,
เข้าเจ้าออกรวง, ตาขำเกี่ยวเข้าเหนียว, ตาคำเกี่ยว
เข้าเหนียว, ตาขำเกี่ยวเข้าเจ้า, ตาคำเกี่ยวเข้าเจ้า.

ความที่ ๕

นายสีไผ่สวน, นายสาไผ่สวน, ทูเรียนออกลูก,
มังคุดออกลูก, นายสีเก็บทุเรียน, นายสาเก็บทุเรียน,
นายสีเก็บมังคุด, นายสาเก็บมังคุด.

ความที่ ๖

ตาดำทำนา, ตาแดงทำนา, ตาดำเห็น, ตาแดงเห็น,
นกกระจอกมากินเข้า, นกกระจาบมากินเข้า, ตาดำ

ยึนกกระจอก, ตาแดงยึนกกระจอก, ตาดำยึนก
กระจาบ, ตาแดงยึนกกระจาบ.

บทที่ ๗๙

ให้สังเกตตัวอย่างถอดประโยชน์นิทานเรื่องนี้

นิทาน

กาตัวหนึ่งลักก้อนเนื้อ, คาบบินมาจับอยู่ที่ต้นไม้.
หมาจึงจอกตัวหนึ่งเห็นกาก็ยกา, กาไม่รู้เท่า
หมาจึงจอก, อ้าปากร้อง, ก้อนเนื้อก็ตก, หมาจึงจอก
ก็คาบก้อนเนื้อไว้จะกิน.

(กาก็โกรธ, บินโผลงจิกหัวหมา. หมาตกใจกา,
อ้าปากร้องเก่ง, ก้อนเนื้อก็หลุดจากปากตกน้ำ.)

ตัวอย่างถอดเป็นประโยค

<u>ประโยคที่</u>	<u>ชื่อผู้ทำ</u>	<u>กริยา</u>	<u>ชื่อผู้ถูก</u>
(๑)	กาดัวหนึ่ง	ลัก	ก้อนเนื้อ
(๒)	„ „	คาบ	„ „
(๓)	„ „	บิน	- - -
(๔)	„ „	มา	- - -
(๕)	„ „	จับอยู่	ที่ต้นไม้
(๖)	จิ้งจอกตัวหนึ่ง	เห็น	กา
(๗)	„ „	ย่อ	กา
(๘)	กา	ไม่รู้เท่า	หมาจิ้งจอก
(๙)	„	อ้าปาก	- - -
(๑๐)	กา	ร้อง	- - -
(๑๑)	ก้อนเนื้อ	ตก	- - -
(๑๒)	หมาจิ้งจอก	คาบไว้	ก้อนเนื้อ
(๑๓)	„ „	จะกิน	„ „

บทที่ ๘๐

ให้ถอดประโยคในนิทานต่อไปนี้ทำนองนิทานกา

นิทานเลื้อยที่ ๑

เลื้อยตัวหนึ่งเดินมาในป่า, เห็นเนื้อกินหญ้าอยู่,
เลื้อยอยากจะกินเนื้อ, วิ่งไล่เนื้อไป, เนื้อหนีเลื้อย, วิ่ง
ลงแม่น้ำ. จรเข้าเห็นเนื้อ, ก็ไล่กัดเนื้อตาย.

นิทานช้างที่ ๒

นายช้างกับนายคำเดินมาในป่า, แลเห็นช้างเดิน
มากี่วิ่งหนี. ช้างเห็นนายช้างนายคำวิ่งหนี, ก็วิ่งไล่
ไปจนมันตกหล่มลงขึ้นไม่ได้, นายช้างกับนายคำได้ที่
ก็ช่วยกันแทงช้างตาย.

(ให้ครุหาเรื่องอย่างนี้มาฝึกหัดนักเรียนให้มาก ๆ)

บทที่ ๘๑

ให้สังเกตตัวอย่าง

เก็บใจความในประโยคนิทานที่ถอดไว้แล้ว

ตัวอย่างเก็บใจความ

ประโยคที่ (๑) กาดัวหนึ่ง ลัก ก้อนเนื้อ

ใจความ	กา	ลัก	ก้อนเนื้อ
ประโยคที่ (๒)	กาตัวหนึ่ง	คาบ	ก้อนเนื้อ
ใจความ	กา	คาบ	ก้อนเนื้อ
ประโยคที่ (๓)	กาตัวหนึ่ง	บิน	
ใจความ	กา	บิน	
ประโยคที่ (๔)	กาตัวหนึ่ง	มา	
ใจความ	กา	มา	
ประโยคที่ (๕)	กาตัวหนึ่ง	จับอยู่	ที่ต้นไม้
ใจความ	กา	จับ	ต้นไม้

ให้เก็บใจความประโยคที่ได้ถอดไว้

ในบทที่ ๗๙ นั้นต่อไป

บทที่ ๘๒

ให้ผู้กใจความต่อไปนี้เข้าเป็นนิทาน

ราชสีห์นอน, หนูใต้ราชสีห์, ราชสีห์จับหนู,
 ราชสีห์จะกินหนู. หนูขอชีวิต, ราชสีห์ปล่อยหนู,
 ราชสีห์ไปเที่ยว, ราชสีห์ติดบ่วง หนูรู้หนูมา,

หนูกัดบ่วง, บ่วงขาด. ราชสีห์ไม่ตาย, ราชสีห์ไปได้.

เรื่องเสือ

ตามีเดิน, ตามีไปป่า. เสือเดินมา, ตามีเห็นเสือ,
ตามีหนีเสือ, ตามีขึ้นต้นไม้, ตามีถือปืน, ตามียิงเสือ,
เสือถูกปืน, เสือฟุบลง, เสือตาย. ตามีกลัวเสือ,
ตามีสงสัย, เสือคอยกัด, ตามีไม่ลง, ตามีอดเข้า.
เสือเฒ่า, ตามีลงได้.

บทที่ ๘๓

วิธีแต่งคำต่างๆ

คำต่างๆ ถึงแม้ว่าคำใดคำเดียว

แต่เอาคำมาแต่งให้ได้ความแปลกไปได้ก็มี

เหมือนดังคำชื่ออย่างเดียว เอาคำอื่นมาแต่งให้รู้แปลกกันได้

หลายอย่าง นักเรียนจงสังเกตตัวอย่างต่อไปนี้

ช้าง เปนแต่ชื่อรู้ได้กลาง ๆ ว่าสัตว์ชนิดหนึ่งที่มี

งวงมืงา

ช้างดำ รู้ชนิดว่าช้างตัวนั้น ไม่ใช่ช้างเผือก

ไม่ใช่ช้างกระ เพราะสีมันดำ

ข้างอ้วน	รู้ชนิดว่าข้างตัวนั้น ไม่ใช่ตัวที่ผอม
ข้างพลาย	รู้เพศว่าข้างตัวผู้ และมันมักมีงา
ข้างพัง	รู้เพศว่าข้างตัวเมีย มันไม่ใคร่มีงา
ข้างตัวเดียว	รู้จำนวนว่ามันไม่ใช่หลายตัว และไม่ ไขมันอยู่ด้วยกันทั้งโขลง
ข้างโขลง	รู้จำนวนว่าข้างมากด้วยกัน
ข้างพลายแก้ว	รู้เฉพาะว่าข้างพลายตัวหนึ่งซึ่งเขาให้ ชื่อว่า “แก้ว”

คำว่า ข้าง ไม่ได้แต่รู้แต่ปนกลาง ๆ ถ้าจะให้รู้ให้ชัด
ว่าเป็นอย่างไร คือข้างชนิดไร

ปนข้าง เพศไหน

ปนข้าง จำนวนเท่าไร

ปนข้าง เฉพาะข้างไหน

ต้องเอาคำอื่นมาแต่งเข้า จึงจะรู้แปลกกันออกไปได้ ดังตัวอย่างที่ทำไว้
คำชื่ออื่น ๆ ถ้าจะบอกให้เข้าใจชัดอย่างใด ก็ต้องหาคำมาแต่งคำชื่อ
อย่างเดียวกัน

บทที่ ๘๔

ให้ซื้อคำชื่อที่แต่งไว้ต่อไปนี้

ว่ารู้ได้เป็นอย่างดี จงสอบดูกับตัวอย่างในบทก่อนนี้

- (๑) คน คนอ้วน คนผอม คนผู้ชาย คนผู้หญิง
คนชื่อนี้ คนเดียว หลายคน คนขาว
- (๒) ช้าง ช้างพลาย ช้างโหลง ช้างอ้วน
ช้างพลายศักดิ์ ช้างดำ ช้างกระ ช้างพัง
- (๓) วัว วัวต่าง วัวตัวผู้ วัวตัวเมีย วัวผอม
วัวเดี่ยว วัวตัวเมีย วัวเล็ก วัวใหญ่
- (๔) ไก่ ไก่ฝูง ไก่ขาว ไก่ตัวผู้ ไก่ตัวเมีย
ไก่เดี่ยว ไก่อ้วน ไก่ลาย
- (๕) ม้า ม้าเทศ ม้าเดี่ยว ม้าตัวเมีย ม้าแดง
ม้าคู่ ม้าตัวผู้ ม้าไทย ม้าผ่าน ม้าดำ
- (๖) นก นกกระจอก นกทั้งหลาย นกตัวผู้
นกตัวหนึ่ง ฝูงนก นกเล็ก นกใหญ่

บทที่ ๘๕

ให้หาคำมาแต่งชื่อต่อไปนี้

	แต่งให้ รู้ชนิด	แต่งให้ รู้เพศ	แต่งให้ รู้จำนวน	แต่งให้ รู้เฉพาะ
เด็ก	เด็ก-	เด็ก-	เด็ก-	เด็ก-
	เด็ก-	เด็ก-	เด็ก-	เด็ก-
คน	คน-	คน-	คน-	คน-
	คน-	คน-	คน-	คน-
ช้าง	ช้าง-	ช้าง-	ช้าง-	ช้าง-
	ช้าง-	ช้าง-	ช้าง-	ช้าง-
นก	นก-	นก-	นก-	นก-
	นก-	นก-	นก-	นก-

บทที่ ๘๖

คำชื่อต่อไปนี้ คำใดแต่งอย่างไร ให้ชี้ให้ถูก

เด็กคำชี้ควายตัวเมียไปเขาหลวง. นายสีแห่ง

เสือโคร่งตาย. ตาสาเลียงไก่แจ้ไว้ในบ้าน. ลูกแกะ
 กินหญ้าคาในนา. หมูบ้ำชีวิตหมูบ้านตายสี่ห้าตัว.
 ลูกไก่ตามแม่ไก่ไปเป่นฝูง. เสือเหลืองไล่กัดควาง
 ตัวผู้อยู่ในป่า. นกยางลงกินปลาตะเพียนในหนอง.
 นายมาขี่ม้าเทดไปกลางทุ่ง. แมวด่างตัวนี้กัดหนูได้
 ทุกคืน. ควายตัวผู้ไล่ชนวัวตัวเมียห้าตัว.
 ตาดำแจวเรือพลูไปเมืองสุพรรณ

บทที่ ๘๗

ให้หาคำมาแต่งข้อต่อไปนี้ให้ได้ทุกอย่าง

คน	ควาย	หมี	หมา	ลิง	หมู	ไก่
วัว	ช้าง	พราน	เจ้า	เด็ก	ม้า	แขก
เรือ	นก	จรเข้	แมว	กา	เสือ	
งู	มอญ	แพะ	ควาง	เม่น	ยุ้ง	ปลิง

บทที่ ๘๘

แต่งคำให้รู้เพศของชื่อ

- ๑ คำชื่อบางคำบอกแต่ว่า, เป็นชื่อคนหรือชื่อสัตว์ ไม่ชัดว่า
เป็นชายหรือหญิง. เพราะจะเป็นชื่อผู้หญิงก็ได้, ชื่อผู้ชาย
ก็ได้ คำชื่อนี้เรียกว่า “ชื่อเพศรวม”
 - ๒ คำชื่อบางคำเข้าใจชัดได้ว่า เป็นผู้ชายหรือตัวผู้.
คำชื่อนี้เรียกว่า “ชื่อเพศชาย”
 - ๓ คำชื่อบางคำเข้าใจชัดได้ว่า เป็นผู้หญิงหรือตัวเมีย.
คำชื่อนี้เรียกว่า “ชื่อเพศหญิง”
- คำชื่อเพศต่างกันทั้ง ๓ ชนิด, จัดไว้ให้เห็นเป็นตัวอย่าง
ต่อไปนี้. นักเรียนจงสังเกตไว้

๑	๒	๓
<u>คำชื่อเพศรวม</u>	<u>คำชื่อเพศชาย</u>	<u>คำชื่อเพศหญิง</u>
เด็ก, คำ	นายคำ	นางคำ
คนชื่อ, มี	อ้ายมี	อีมี่
ไก่	ไกตัวผู้	ไกตัวเมีย

บทที่ ๘๙

ชื่อเพชรรวมจะให้เปนเพศชาย
หรือเพศหญิงได้ ด้วยเดิมคำเหล่านี้

คำสำหรับเดิมให้เปน

เพศชาย

นาย

อ้าย

ตัวผู้

ชาย

คำสำหรับเดิมให้เปน

เพศหญิง

นาง

อี

ตัวเมีย

หญิง

บทที่ ๙๐

ให้ช้คำชื่อ

ต่อลงไปนี้ ว่าชื่อไหนเปนเพศอย่างไร

ไ้ตัวผู้ ลูกไ้ ไ้ตัวเมีย หนูดำ อ้ายมา
อีมี นายพรม นางแมว ลิงตัวผู้ ค่างตัวเมีย
นางม้า ม้าผู้ ช้างพลาย ช้างพัง ลูกหญิง ลูกชาย

บทที่ ๕๑

ให้บอกเพศคำชื่อในประโยคต่อไปนี้ให้ถูก

คนดีวัว. ไก่ตัวผู้ชนเพราะ. ไก่ตัวเมียเลี้ยงลูก.
 อ้ายคำชี้ควาย. นายดีนอนหลับ. นางม้าวิ่งเร็ว.
 นายคงเฝ้าสวน. นางมาไปหา. อีคำจับปลา.
 ลูกชายไปสวน. ลูกสาวเก็บดอกไม้. ลิงตัวผู้กัดเด็ก.
 วัวตัวเมียเทียมเกวียน. แกะตัวผู้ชนแพะตัวเมีย.

บทที่ ๕๒

คำสำหรับเติมชื่อ ให้รู้ว่าเปนเพศชาย
 หรือเพศหญิงได้ ยังมีอีกหลายคำ คือคำเหล่านี้

เพศชาย		เพศหญิง	
ตา	ตามี	ยาย	ยายมี
ลุง	ลุงสี	ป้า	ป้าสี
พ่อ	พ่อแดง	แม่	แม่แดง
เขย	หลานเขย	สะใภ้	หลานสะใภ้
พลาย	ช้างพลาย	พัง	ช้างพัง
หนุ่ม	เด็กหนุ่ม	สาว	ลูกสาว

บทที่ ๕๓

จงชี้เพศชื่อต่อลงไปนี้ให้ถูก

ตาสีไปหาตาสา. ยายมาโกรธลุงแดง. พ่อดำ
 ชีข้างพลาย. ลุงแสงไปนากับป้าสัง. ยายดีไปขาย
 ของกับแม่สี. ข้างพลายไล่ชนข้างพัง. พ่อดีขี่ม้าเทด
 ไปเที่ยวสวน. หมี่ตัวเมียกินผึ้ง. แม่กาไล่ตีแม่ไก่.
 รถเทียมม้าตัวผู้คู่กับนางม้า. อ้ายสีเลี้ยงวัวตัว
 ผู้ไว้เปนฝูง. ตาดำไถนาด้วยควายตัวเมีย. พัง
 ต้มน้ำพลายบัวลงน้ำ. ลูกเขยไปสวนกับลูกสาว.

บทที่ ๕๔

คำชื่อสิ่งซึ่งไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่คน
 เรียกว่า “ชื่อไม่มีเพศ” คือคำเหล่านี้

เรือ เรือน ลม น้ำ เงิน สมุด โต๊ะ เก้าอี้
 เข้า กระจก ตึก เสื่อ ไม้เท้า ถ้วยแก้ว หมวก
 ร่ม ปากกา กระดาษ นาฬิกา ภูเขา ต้นไม้ บ้าน

บทที่ ๙๕

คำช้ออีกชนิดหนึ่งรู้ได้ด้วยตัวเอง
ไม่ต้องมีคำเติม มีอยู่เช่นคำเหล่านี้
นักเรียนจงสังเกตไว้

พ่อ สะไ้ เขย แม่ สามเณร เณร
ชาย หญิง สาว หนุ่ม ีดา สมี อำแดง
ภรรยา สามี สารี เสนาบดี ขุนนาง เจ้สัว
ลุง ป้า พระสงฆ์

บทที่ ๙๖

คำช้ออีกชนิดหนึ่ง รู้เพศได้ด้วยลักษณอาการที่ทำที่เปน
ไม่ต้องมีคำเติม เช่นคำเหล่านี้เปนตัวอย่าง

นกกกไข่ รู้ได้ว่าตัวเมีย เพราะตัวผู้ไม่ต้องกกไข่
ไก่เลี้ยงลูก รู้ได้ว่าตัวเมีย เพราะตัวผู้ไม่ต้องเลี้ยงลูก
ช้างแทงเจ๊ก รู้ได้ว่าตัวผู้ เพราะตัวเมียไม่มีางจะแทง
คนมีทอ้ง รู้ได้ว่าผู้หญิง เพราะผู้ชายไม่ต้องออกลูก

บทที่ ๕๗

ให้ชี้เพศชื่อต่อลงไปนี้ให้ถูก

ลูงสี่ขีม้า ตาดำท่าเรือ ตาสีแทงเสือ ตา
โก่ผ่าฟีน ผัวตีเมีย อีมาหุงเข้า ตาคำทำนา
นายมาขี่รถ ม้าเทียมรถ แมวตกน้ำ วัวลากเกวียน
นกยางจิกปลา ควายไถนา เหยี่ยวฉีกปลา
กาโฉบกุ้ง พระสวดมนต์ ขุนนางใช้บ่าว
ป่าจูงหลาน ปลาตุ้มไข่ งูรัดไก่ หมากัดแมว

บทที่ ๕๘

เติมคำให้รู้กำหนดของชื่อ

๑ คำชื่อแต่เปล่า ๆ ไม่บอกชัดว่าสิ่งนั้นมากหรือน้อย
เหมือนอย่างว่า “นก” แต่เท่านี้ไม่ชัดว่า นกนั้น ตัวเดียว
หรือหลายตัว เพราะฉะนั้นออกชื่อแต่เปล่า ๆ เช่นนี้ ต้อง
เรียกว่า “ชื่อไม่มีกำหนด”

๒ ถ้าเอาบางคำมาเติมกับคำชื่อ บอกชัดว่าสิ่งนั้นมี
แต่สิ่งเดียว เหมือนอย่างคำว่า “เดียว” มาเติมกับคำ

“นก” ว่า “นกเดียว” ดังนี้เรียกว่า “ชื่อเดียว” เพราะบอกแต่ว่าสิ่งเดียว

๓ ถ้าเอาคำบางคำมาเติมกับคำชื่อ บอกชัดว่าสิ่งนั้นหลายสิ่ง เหมือนอย่างเอาคำ “มาก” มาเติมกับคำ “นก” ว่า “นกมาก” ดังนี้เรียกว่า “ชื่อมาก” เพราะบอกว่ามากกว่าสิ่งเดียว นักเรียนจะรู้ว่าคำชื่อใดบอกว่ามากหรือน้อย จงสังเกตคำที่เติมชื่อ เช่นเติมไว้ให้เห็นเป็นตัวอย่างนี้

คำชื่อไม่มีกำหนด

คำชื่อเดียว

คำชื่อมาก

ไก่

ไก่เดียว

ไก่อีก

คน

คนหนึ่ง

สองคน

ม้า

ม้าเดียว

ม้าคู่

ลิง

ลิงตัวนั้น

ฝูงลิง

ช้าง

ช้างตัวนี้

โขลงช้าง

พระ

พระภิกษุ

พระสงฆ์

ต้น

ไม้ต้นเดียว

หมู่ไม้

พราน

พรานผู้หนึ่ง

พวกพราน

บทที่ ๙๙

จงชี้คำชื่อต่อไปให้ถูกต้อง

กา ฝูงกา กาตัวหนึ่ง ช้างโหลง ม้าคู่
 ลิงตัวเดียว หมีตัวนี้ พระสงฆ์ หมูสี่ตัว
 ช้างเชือกหนึ่ง นกทั้งปวง คนนั้น กองฟืน
 ฝูงวัว ม้าเดียว กุ้งชุม ม้า ๔ ม้า พวก
 ทหาร แมวกัดกัน สุนัขหลายตัว วัว ๔ ขา

บทที่ ๑๐๐

คำเหล่านี้สำหรับเติมคำชื่อ

ให้รู้กำหนดมากและน้อย จงสังเกตไว้

สำหรับชื่อเดียว

สำหรับชื่อมาก

หนึ่ง
 เดี่ยว
 เดี่ยว

}

มาก

สอง, สาม, สี่, ห้า

หลาย

}

ใช้ต่อชื่อได้ทุกอย่าง

บทที่ ๑๐๑

ให้หาคำเต็มลงให้รู้ว่าชื่อเหล่านี้เป็นชื่อสิ่งเดียว

กา.... ไก่.... ม้า.... แก้อี้.... เสือ.... กวาง....
 หมู.... กระรอก.... หมี.... หีบ.... เรือน....
 งู.... กระจก.... ชันน้ำ.... แมว.... เป็ด....
 จรเข้.... ลิง.... ไต๊ะ.... ปู.... กา.... หมา....
 หมวก.... แหวน.... นาฬิกา.... นก.... กระจาดหอย....
 กุ้ง.... ไก่.... เต่า.... แดงโม.... แพงพวย....

บทที่ ๑๐๒

ให้หาคำเต็มลงให้รู้ว่าชื่อเหล่านี้เป็นชื่อมาก

กา.... นก.... คน.... ลิง.... ช้าง.... หนู.... ม้า....
 ดุม.... กระเบื้อง.... ตะปู.... ต้นไม้.... ควาย....
 เข้า.... วัว.... มีด.... แกะ.... ดินสอ.... กุ้ง....
 สมุด.... ปาก.... แพน.... ปลา.... มด.... ผึ้ง....
 พด.... ไม้เท้า.... เรือ.... แพน.... ถ้วย....

บทที่ ๑๐๓

คำเติมชื่อให้รู้กำหนดมากแลน้อยนั้น

เติมข้างหน้าชื่อก็ได้ เติมข้างหลังชื่อก็ได้

เติมเข้าห่างๆ ก็ได้ จงสังเกตตัวอย่างต่อไปนี้

เติม ข้างหน้าชื่อ	เติม ข้างหลังชื่อ	เติม ห่างๆ
ฝูงนก	นกฝูง	นกบินมาจับตัวไม่ทั้งฝูง
โซลงข้าง	ข้างโซลง	ข้างเข้าพะเนียดทั้งโซลง
หมู่คน	คนทั้งหลาย	คนพากันมาดูละคร
กองปืน	เก้ายี่ต่างๆ	อัฐมียู่ย่นั่นปนกอง

บทที่ ๑๐๔

ให้หาคำเติมชื่อให้รู้กำหนด

ชื่อเดียว

นกบินมา

คนดูละคร

ชื่อมาก

นกบินมา

คนดูละคร

ชื่อเดียว

ชื่อมาก

แจ็กลากไม้

แจ็กลากไม้

คนกินเข้า

ม้าเทียมรถ

ตาจำจับปลาได้

ตาจำจับปลาได้

 บทที่ ๑๐๕

ให้ชี้คำชื่อในประโยคต่อไปนี้

ให้รู้ว่าชื่อไหนเป็นเพศอะไร และกำหนดอย่างไรด้วย

นกกินปลา. คนไปดูช้างโขลง. ตามีท่าเรือน.
 ผึ้งลิงกินลูกไม้. จรเข้กินคน. วัวชนควาย. สาร
 ถีขับรถ. ลุงแสงไปนา. ศิษย์ไปกับครู. แกะไล่
 แพะ. ยายสีเลี้ยงหลาน. อีมาผ้าฟีน. นางคำ
 ตกุ้ง. ป้าขำทำสวน. นายสาเขียนหนังสือ.
 นกยางจิกปลิง. พระสงฆ์สวดมนต์. คนนั่งเก้าอี้.
 ลูกเขยนั่งพูดกับลูกสะใภ้. จรเข้หนูนเรื่อลุ่ม.

บทที่ ๑๐๖

วิธีแต่งคำกริยา

คำกริยาแต่งให้เป็นความต่างกันได้ด้วยเวลาที่ทำ
ดังตัวอย่างต่อไปนี้ จงสังเกตไว้

(๑) “คนนอน” ว่าเช่นนี้เป็นกลางๆ ไม่กำหนดว่า
นอนเมื่อไร นับเป็น เวลากลาง

(๒) “คนนอนแล้ว” ว่าเช่นนี้บอกชัดว่า คนนอน
ก่อนเวลาที่ว่านั้น นับเป็น เวลาหลัง

(๓) “คนยังนอนอยู่” ว่าเช่นนี้บอกชัดว่า คนนอน
ในเวลาที่ว่านั้น นับเป็น เวลาเดียวกัน

(๔) “คนจะนอน” ว่าเช่นนี้บอกชัดว่า คนยังไม่ได้
นอนในเวลาที่ว่านั้น แต่จะนอนเป็นแน่ นับเป็น เวลาหน้า

บทที่ ๑๐๗

ตัวอย่างแต่งคำกริยาต่างๆ ให้เข้ากับเวลาที่ทำ

คำกริยา	(๑) เวลา กลาง	(๒) เวลา ภายหลัง	(๓) เวลา เดี๋ยวนี้	(๔) เวลา ข้างหน้า
กิน	กำลังกิน	กินแล้ว	ยังกินอยู่	จะกิน
พูด	กำลังพูด	พูดแล้ว	ยังพูดอยู่	จะพูด

ไป	นอน	ร้องให้	วิ่ง	คำกริยา
เราไปหา	ฉันนอน	เด็กร้องให้	หมาวิ่ง	(๑) เวลา กลาง
ตาไปหาแล้ว	เรานอนแล้ว	เด็กร้องไห้แล้ว	หมาวิ่งแล้ว	(๒) เวลา ภายหลัง
เขายังไปหาอยู่	ตายังนอนอยู่	เด็กยังร้องไห้อยู่	หมากำลังวิ่งอยู่	(๓) เวลา เดี๋ยวนั้น
ยายจะไปหา	ลูกจะนอน	เด็กจะร้องไห้	หมาจะวิ่ง	(๔) เวลา ภายหลัง

บทที่ ๑๐๘

ให้ชี้คำกริยาในประโยคต่อไปนี้
บอกว่ากริยาใดอยู่ในเวลาใด

ฉันจะนอน. ข้ากินข้าวแล้ว. นายคำว่าจะมา.
แมวจะกินปลา. วัวกินหญ้า. ฉันยังกินข้าวอยู่.
ตาสาไปนาแล้ว. ยายสีจะไปสวน. ม้าวิ่งเรียบ.
เมื่อไรท่านจะมา ? หมากัดกระต่าย. นายมีจะมาขี่
ม้า. ตาดำยังทำนาอยู่. พรุ่งนี้ฉันจะมาหา. กา
บินไปแล้ว. นกจะทำรัง. คนยังนอนอยู่. เขากำ
ลังเดินไป.

บทที่ ๑๐๙

ให้หาคำผูกประโยคและแต่งคำกริยา
ต่อไปนี้เป็นเวลาต่าง ๆ ครบทั้ง ๔ เวลา

นอน	นั่ง	ตี	โกรธ	ร้อง	คลาน	กิน
วิ่ง	ไป	ทำ	เดิน	บิน	กัด	เขียน
คาบ	เฉี่ยว	ทุบ	ลาก	ถอน	แบก	หาม

หาบ ตัก ขน จุด รัก ว่า เตะ

บทที่ ๑๑๐

แต่งคำกริยาอีกวิธีหนึ่ง ให้ลักษณกริยาที่พูด
ต่างกันได้ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ จงสังเกตไว้

เด็กนอน

แต่งอย่างนี้ เป็นคำบอกกลางๆ

จัดว่า ลักษณะบอกเล่า

ถ้าเด็กนอน

เพื่อเด็กนอน

หากเด็กนอน

แต่งอย่างนี้ เป็นคำไม่แน่ว่านอนหรือไม่นอน

จัดว่า ลักษณะคาดคะเน

เด็กต้องนอน

เด็กคงนอน

แต่งอย่างนี้ เป็นคำยืนยันว่าจะนอนแน่

จัดว่า ลักษณะเชื่อแน่ว

นอนซิ, เด็ก

นอนนะ, เด็ก

นอนเสีย, เด็ก

แต่งอย่างนี้ เป็นคำบังคับให้นอน

จัดว่า ลักษณะบังคับ

บทที่ ๑๑๑

ตัวอย่าง แต่งคำกริยาต่าง ๆ ตามลักษณะที่พูด

คำกริยา	(๑) ลักษณะ บอกเล่า	(๒) ลักษณะ คาดคะเน	(๓) ลักษณะ เชื่อแน่	(๔) ลักษณะ บังคับ
ไป	ตาดีไปนา	เผื่อตามไปนา	ตาคงต้งไปนา	ไปนาซี, ตาดี
มา	นายพรมมานี่	ถ้านายพรมมานี่	นายพรมต้งมานี่	มานี่ซี, นายพรม

รัก	นอน	กิน	คำกริยา
แม่รักลูก	หนูคำนอน	ป้าสีกินข้าว	(๑) ลักษณะ บอกเล่า
แม่ว่าแม่รักลูก	ถ้าว่าหนูคำนอน	หากป้าสีกินข้าว	(๒) ลักษณะ คาดคะเน
แม่ควรจจะรักลูก	เราจจะนอน	ป้าสียอมจะกินข้าว	(๓) ลักษณะ เชื่อแน่
รักลูกเกิด, แม่	นอนเสีย, หนูคำ	กินข้าวละ, ป้าสี	(๔) ลักษณะ บังคับ

บทที่ ๑๑๒

ให้ชี้คำกริยาในประโยคต่อไปนี้

ว่าประโยคใดกริยาแต่งเป็นลักษณะอย่างใด

ตามีไปนา. ตาสาคงไปเรือ. เพื่อดาสีแกจะ
มา. ถ้าท่านไปแล้ว. ฉันต้องทำสวน. นายคำ
อ่านหนังสือซี. เมื่อไรจะเขียนได้? พรุ่งนี้ป่า
มานะ. ถ้าฉันไม่อยู่. แกต้องเฝ้าเรือน. หนูมี
มานี่ซี. วันนี้อาแกคงมา. เมื่อวานนี้เขามี
งาน. พ่อแดงนอนเสีย. เลื่อกัตกวาง. พรุ่งนี้
ฝนคงตก. ลุงจกกินข้าวเสีย. ฉันลาไปก่อนนะ.
ขอให้ท่านมาสักหน่อย. เชิญไปพบข้าพเจ้าให้จงได้.
เพื่อเขาจะมาหา. ถ้าท่านได้ดูแล้ว, ท่านคงชอบ.

บทที่ ๑๑๓

ให้หาคำแต่งกริยาต่อไปนี้

และผูกเข้าเป็นประโยคให้เป็นลักษณะทั้ง ๔ อย่าง

กิน นอน เดิน ไป มา นั่ง วิ่ง หาบ

ตี ทูบ ถอง ไส่ กัด คาบ ลาก ถอน หนี
 ขน บิน ว่าย ทำ หมอบ คลาน ฝ่า ตัด
 ยก แบก หาม เขียน คิด เลี้ยง ขับ ไถ
 ปีน ขุด ขาย แจก ปลิง โอบ ปลุก พัน
 จับ พุด ว่า โกรธ รัก เด็ก ผูก ยิง ร้อง ล้ม

บทที่ ๑๑๔

คำแต่งกริยาไม่ต้องอยู่ติดกับคำกริยา
 ถึงอยู่ที่อื่นในประโยคเดียวกันก็แต่งถึงกริยาได้
 เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ จงสังเกตไว้

ตามีกินเข้า-แล้ว-จึงไปนา ตามีจัดบ้านเรือน
 เรียบร้อย-แล้ว-จึงไปนา ตามีไปเที่ยวเดินเล่น
 เสียดบาย-แล้ว-จึงไปนา ตามีเตรียมเครื่องมือแอก
 ไถและเสียบึงอาหาร-แล้ว-จึงไปนา

บทที่ ๑๑๕

ให้ซื้อข้าวและคำกริยาในประโยคต่อไปนี้
ว่าซื้อข้าวใดแต่งอย่างไร กริยาข้าวใดแต่งอย่างไร

แพะตัวเมียจะชนแพะตัวผู้. ตามีกินข้าวแล้วก็
ไปหา. ตามีจะตียายมา. ป้าฆ่าทำนาแล้วก็มา
บ้าน. ถ้านายอำเภอจะไม่มา. วัวตัวผู้เทียมเกวียน.
กาคงมาโฉบปลา. เพื่อลูงมาแกะจะตกกุ่ม. ยายสี,
ไปกินข้าวเสีย. ฟรุ้งนี้ตามาหาฉันนะ. ลุงสาทำงาน
แล้ว. ป้ามากินข้าว. ตาแดงทำนาเพื่อจะได้เข้า.
ฟรุ้งนี้นายพรหมจึงค่อยมา. ฉันจะลาไปก่อนแล้ว.
ตาสีไม่มายายสาแกก็ไม่ไป. อยู่กับฉันเถิดนะ, ตา.
ฟรุ้งนี้ฉันจะไปหา.

บทที่ ๑๑๖

ให้นักเรียนหาคำแต่งชื่อ
และคำแต่งกริยาเติมลงในที่ว่างให้ได้ความ

ไก่....พา....ไก่....เที่ยวหากิน. ไก่....มีลูกตามไปпен
พรวน. ลูกไก่....ตัวпенไก่ขาว....ตัวпенไก่....๓ ตัว.

เมื่อแม่ไก่.....กินอะไรมันก็ร้องกุกๆ เรียกลูกของมัน.
ต่อลูกของมันกิน.....มันจึงไปที่อื่น.

บทที่ ๑๑๗

ให้เอาความต่อไปนี้เรียงกันเข้าเป็นเรื่อง

เรื่องที่ ๑

ฝูงควาย ควายดำ ควายเผือก ของชาวนา เทียม
ไถ ไถนา ลากเกวียน กินหญ้า กินฟาง นอนใน
โคลน ทำงาน เจ้าของ

เรื่องที่ ๒

ตามี ทำเรือน ซื่อไม้ จาก จ้างช่าง ปักเสา ปู
พื้น มุงหลังคา กั้นฝา แต่งเรือน อยู่เรือน เรือนสาม
หลัง เรือนอยู่ หอนั่ง ครวไฟ

เรื่องที่ ๓

ลุงสี ต่อเรือ ซื่อไม้ จ้างเจ๊ก ไสกบ เลื่อย
ไม้ ตັกง ตอกหมั่น กั้นห้อง ปักเสา ชิงเชือก
ชักใบ บรรทุกของ ออกเรือ ไปทะเล

บทที่ ๑๑๘

แต่งคำคุณ

คำคุณแต่งให้รู้ว่าดีหรือชั่ว ได้มากน้อยกว่ากัน

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ จงสังเกตไว้

- (๑) เด็กมาขาว. อย่างนี้บอกแต่ว่าขาว คือไม่ดำ
จัดเป็น คุณปรกติ
- (๒) เด็กมีขาวกว่า. แต่งอย่างนี้บอกว่ายังขาวยิ่งขึ้นไป
จัดเป็น คุณปานกลาง
- (๓) เด็กจืดขาวที่สุด. แต่งอย่างนี้บอกว่าขาวไม่มี
ใครจะยิ่งกว่า จัดเป็น คุณยอด

บทที่ ๑๑๙

ตัวอย่างคำคุณที่แต่งเป็นชั้นต่าง ๆ กัน

- (๑) เรือนตาสีสูง, เรือนตาสีสูงกว่าเรือนตาสี,
เรือนตาสีสูงที่สุด.
- (๒) เรือพลูใหญ่, เรือเหนือใหญ่กว่าเรือพลู,
เรือกำปั่นใหญ่ที่สุด.

- (๓) เมืองนนท์กว้างขวาง, เมืองกรุงกว้างขวาง
กว่าเมืองนนท์, เมืองนครกว้างขวางที่สุด.

บทที่ ๑๒๐

ให้ชี้คำคุณที่แต่ง

ในประโยคต่อไปนี้ให้ถูก ว่าไหนแต่งเป็นชั้นอะไร

ตามีปีนี้ดูผอมไป, ตามายังผอมกว่าตามี, ตามีเห็น
จะเป็นคนผอมที่สุด. จิ้งจกตัวใหญ่. ต้นมะม่วงสูง
กว่า, ต้นยางเหินจะสูงที่สุด. หมูเล็กกว่าช้าง. น้ำ
ในแม่น้ำน้อย, น้ำในคลองน้อยกว่าน้ำในแม่น้ำ,
น้ำในบ่อน้อยกว่าน้ำในคลอง. เกลือเค็มที่สุด.

บทที่ ๑๒๑

ให้หาคำแต่งคำคุณ ในประโยคต่อไปนี้ให้ได้ความ

เรือของยายชำใหญ่. เรือของยายเขียวเล็กมาก.
เรือของยายสีปนเล็ก. งูเห่าเล็ก. งูเขียวเล็ก.

ป่าคำผอม. ตamayยังผอม. ลุงสีผอม. ถ้วยโต. โถ
เห็นจะโต. กะถางโต. ต้นไม้สูง. เสาธงสูง.

บทที่ ๑๒๒

คำวิเศษแต่งได้อย่างเดียวกับคำคุณ
เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ จงสังเกตไว้

เรือพายแล่น - เร็ว, เรือใบแล่น - เร็วกว่า - เรือพาย,
เรือไฟแล่น - เร็วที่สุด.

ม้าขาววิ่ง - เรียบ, ม้าดำวิ่ง - เรียบกว่า - ม้าขาว,
ม้าแดงวิ่ง - เรียบที่สุด.

บทที่ ๑๒๓

ให้หาคำวิเศษและแต่งให้เป็นชั้นต่างๆ กัน
เติมลงในที่ว่างให้ได้ความ

ตามานอน....., ตามีนอน....., ตาสีนอน..... . ตาคำกินจุ.....,
ตาขำกินจุ....., ตาดำกินจุ..... . ลุงแสงเดินช้า.....ตาสั่ง.

ยายเปี่ยมเดินช้า.... . ไก่ขันเพราะ, ไก่ขาวขันเพราะ....,
 ไก่แจ้ขันเพราะ.... . นกกระจอกบิน...., นกพิราบบินสูง....,
 กาบินสูง.... . แกะเดินเร็ว....ควาย, แต่ช้างเดินเร็ว.... .

ภาคที่ ๒

ว่าด้วยวิธีแต่งประโยค

บทที่ ๑

คำอธิบายและการซ่อมตัดประโยค

ประโยคมี ๒ อย่าง คือประโยค ๒ ส่วน เช่น ประโยค
 ว่า “เสื่อ-นอน” เป็นต้นอย่าง ๑

ประโยค ๓ ส่วน เช่นประโยคว่า “เสื่อ-กิน-เนื้อ” เป็นต้น
 อย่าง ๑ ได้ชี้แจงมาในตอนที่ ๒ ชั้นหนึ่งแล้ว ประโยค ๒
 ส่วนต้องเป็น ชื่อผู้ทำส่วน ๑ กริยาส่วน ๑ ประโยค ๓ ส่วน
 เป็น ชื่อผู้ทำส่วน ๑ กริยาส่วน ๑ ชื่อผู้ถูกส่วน ๑ นี้ก็ได้

อธิบายแล้วเหมือนกัน. ให้แบ่งประโยคเหล่านี้ออกเป็นส่วนๆ ให้
ถูก แล้วตัดลงให้เหลือแต่ใจความทุกประโยคด้วย

ตามีหลังโกงไปนา. ช้างพลายงาสั้นตัวอ้วนคง
กินหญ้าปล้องจุ. คนแก่งก้นเมื่อจะเดินไปต้องถือ
ไม้เท้า. ลิงทะโมนตัวใหญ่ปีนต้นไม้สูง. วัวต่าง
ตัวผอมจนควายดำเขายาว. ช้างพลายงามอนไล่
แทงเจ๊กแก่. หมีดำกินผึ้งทั้งรวงใหญ่. ตามีขี่ม้า
ผ่านไปเที่ยวสวนหลวง. ฝูงนกยางขาวลงกินปลา
ในหนอง. จระเข้ตัวใหญ่ไล่ฮุบปลาเค้า.

บทที่ ๒

ประโยคความรวมต่อไปนี้

จะถอดออกเป็นประโยคสามัญ และบอกคำที่
แต่งอย่างไร กับบอกว่าคำต่อคำที่เกี่ยวข้องกันอย่างไร
ไว้ ให้เป็นตัวอย่างด้วย จงสังเกตไว้

“ตามีแก่ขี่ช้างพลายจะไปนา, พบตามาขี่
ม้าวิ่งห้อ. ช้างตื่นวิ่งหนี, ตามีตกช้างขาเคล็ด.”

ประโยคสามัญ

ใจความ

	ชื่อทำ	กิริยา	ชื่อถูก
๑ ตามี, ชื่อเฉพาะ เป็นผู้ทำของกิริยา ชี			
๒ แก่, คำคุณแต่งชื่อ ตามี บอกชนิดให้รู้			
๓ ชี, กิริยา เป็นของผู้ทำคือ ตามี	ตามี	ชี	ข้าง
๔ ข้าง, ชื่อ เป็นผู้ถูกของกิริยา ชี			
๕ พลาย, คำคุณแต่งชื่อ ข้าง ให้รู้เพศ			
๑ (ตามี) ชื่อเฉพาะ เป็นผู้ทำของกิริยา ไป			
๒ จะ, คำแต่งกิริยา ไป ให้รู้เวลาภายหลังหน้า			
๓ ไป, กิริยา เป็นของผู้ทำคือ ตามี	ตามี	ไป	หา
๔ หา, ชื่อ เป็นผู้ถูกของกิริยา ไป			
๑ (ตามี) ชื่อเฉพาะ เป็นผู้ทำของกิริยา พบ			
๒ พบ, กิริยา เป็นของผู้ทำคือ ตามี	ตามี	พบ	ตามา
๓ ตามา, ชื่อเฉพาะ เป็นผู้ถูกของกิริยา พบ			

ประโยคสามัญ

ใจความ

		ชื่อทำ	กิริยา	ชื่อถูก
๑ (ตามา) ชื่อเฉพาะ เปนผู้ทำของกิริยา ชี				
๒ ชี,	กิริยา เปนของผู้ทำคือ ตามา	ตามา	ชี	ม้า
๓ ม้า,	ชื่อ เปนผู้ถูกของกิริยา ชี			
๑ (ม้า) ชื่อ เปนผู้ทำของกิริยา วิ่ง				
๒ วิ่ง,	กิริยา เปนของผู้ทำคือ ม้า	ม้า	วิ่ง	
๓ ห้อย,	คำวิเศษแต่งกิริยา วิ่ง			
๑ ช้าง,	ชื่อ เปนผู้ทำของกิริยา ตื่น			
๒ ตื่น,	กิริยา เปนของผู้ทำคือ ช้าง	ช้าง	ตื่น	
๑ (ช้าง) ชื่อ เปนผู้ทำของกิริยา วิ่ง				
๒ วิ่ง,	กิริยา เปนของผู้ทำคือ ช้าง	ช้าง	วิ่ง	
๓ หัน,	คำวิเศษแต่งกิริยา วิ่ง			

ประโยคสามัญ

ใจความ

	ชื่อทำ	กิริยา	ชื่อถูก
๑ ตามี, ชื่อเฉพาะ เป็นผู้ทำของกิริยา ตก			
๒ ตก, กิริยา เป็นของผู้ทำคือ ตามี	ตามี	ตก	ข้าง
๓ ข้าง, ชื่อ เป็นผู้ถูกของกิริยา ตก			
๑ ขา, ชื่อ เป็นผู้ทำของกิริยา เคล็ด			
๒ (ของตามี) ชื่อ ขยายผู้ทำคือ ขา ให้รู้ว่าของใคร	ขา	เคล็ด	
๓ เคล็ด, กิริยา เป็นของผู้ทำคือ ขา			

บทที่ ๓

ให้ถอดความต่อไปนี้ตามทำนองตัวอย่าง

- (๑) ตาคำพายเรือจะไปสวน, เห็นกระรอกเจาะ
มะพร้าว, แกเอากระสุนยิงกระรอกตกต้น
มะพร้าวตาย.

- (๒) เสื่อย่องมาจะกินเนื้อ, กวางเห็นเสือกก็วิ่งหนี,
เนื้อตกใจหนีไปได้, เสือโกรธไล่กัดกวางตาย.
- (๓) ตาแสงชี้ควายไปนา, เห็นเสือนอนอยู่ในถ้ำ,
แกเอาปืนยิงเสือ, เสือกัดตาแสงตกควาย.
- (๔) นายดีขี่รถจะไปสวน, พบตามีเดินมา, แก
หลีกกรณไม่ทัน, รถโดนตามีหกล้ม. ตามี
ให้อำเภोजับ, นายดีขับรถหนีเข้าป่า.

บทที่ ๔

วิธีแต่งประโยค

แต่งได้ทั้งส่วนชื่อผู้ทำ ส่วนกิริยา และส่วนชื่อผู้ถูก
จะชี้แจงวิธีแต่งส่วนชื่อผู้ทำก่อน นักเรียนจงสังเกตตัวอย่างต่อไปนี้

ส่วนชื่อผู้ทำ

ส่วนกิริยา

ส่วนชื่อผู้ถูก

- (๑) ตา กิน..... เข้า
 อย่างนี้รู้ว่า คนแก่กินเข้า

ส่วนชื่อผู้ทำ

ส่วนกริยา

ส่วนชื่อผู้ถูก

(๒) ตามี กิน เข้า

อย่างนี้รู้ว่า คนแก่ที่ซื้อมีกินเข้า ไม่ใช่คนแก่ทั่วไป

(๓) ตามีอำเภอ กิน เข้า

อย่างนี้รู้ว่า คนแก่ซื้อมี คนที่เป็นอำเภอกินเข้า ไม่ใช่
คนแก่ที่ซื้อมีคนอื่น

(๔) ตามีอำเภอบ้านหม้อ กิน เข้า

อย่างนี้รู้ว่า คนแก่ซื้อมี ที่เป็นอำเภอตำบลบ้านหม้อ
กินเข้า ไม่ใช่ตามีที่เป็นอำเภอบ้านอื่น

(๕) ตามีอำเภอบ้านหม้อกรุงเทพฯ.....กิน เข้า

อย่างนี้ยังรู้ว่า คนแก่ซื้อมี ที่เป็นอำเภอบ้านหม้อ ใน
กรุงเทพฯ กินเข้า ไม่ใช่ตามีบ้านหม้อเมืองอื่น

แต่งอย่างนี้เป็นแต่งชื่อผู้ทำด้วย เดิมชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชื่อเดิมต่อเข้า

ถ้าจะยังให้รู้เฉพาะชัดเข้า ก็เติมชื่อให้หลายชื่อเข้าก็ยิ่งชัดเจนเฉพาะคนเดียว

ได้ขึ้นทุกที

“ได้กินเข้า” “ข้างไล่คน” นั้นมีใจความสำคัญกว่า เรียกว่า
“ประโยคหัวหน้า”

บทที่ ๖

ให้ชีประโยคต่อไปนี้ให้ถูก

ว่าไหนเปน ประโยคสามัญ ไหนเปน ประโยคแต่ง ไหนเปน
ประโยคหัวหน้า ไหนเปน ประโยคแฝง

นายมาไปสวนที่ตาฆ่าทำ. แพะชนแกะของ
ตาสี. ลุงสาขี่ม้า. ตาสั่งไปนาที่ทำจิ้น. นก
ยางบินมาเกาะต้นมะขามเปนฝูง. ข้างตกมัน
แทงเจ๊กแก่แซนหัก. ลุงแดงจะไปนา. กา
กินเข้าสุก. เสือกินแพะที่ตาอำเลี้ยงห้าตัว. ควาย
ชนวัวที่กลางหนอง. ตาฆ่าอำเภोजับชะโมย
ได้ทั้งพวก.

บทที่ ๗

ส่วนกริยาก็แต่งด้วยประโยคแฝงได้เหมือนกัน
เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ จงสังเกตไว้

<u>ชื่อผู้ทำ</u>	<u>กริยา</u>
เรือ	แล่น
เรือ	แล่นเร็ว
เรือ	แล่นเร็วราวกับ.....ลม.....พา

แต่อย่างนี้ส่วนกริยามีประโยคแฝงคือ “ลมพา”
นี้เป็นประโยคหนึ่ง ด้วยเป็นชื่อคำ ๑ เป็นกริยา ๑
แต่มาใช้แต่งในส่วนกริยา

บทที่ ๘

ให้ชี้กริยาในประโยคต่อไปนี้ให้ถูก
ว่าไหนเป็นส่วนกริยาประโยคแฝง

ตาเอี่ยมวิ่งเร็วไม่เท่าม้าห้อ. ควายเดินช้า
กว่าช้างเดิน. ช้างเดินช้ากว่าวิ่ง. รถไฟแล่น
เร็วราวกับลมพัด. ตามีกินเข้าจุเหมือนควาย

กินหญ้า. หนูมาวิ่งช้าราวกับคนแก่เดิน. ช้าง
 มึงจงจับหญ้ากินได้เหมือนคนกินข้าว. คนแก่เดิน
 กงันจะไปไหน ?

บทที่ ๙

ส่วนชื่อผู้ถูกก็แต่งได้อย่างส่วนชื่อผู้ทำ
 เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ จงสังเกตไว้

แต่งด้วยชื่อเดิม

<u>ส่วนชื่อผู้ทำ</u>	<u>ส่วนกิริยา</u>	<u>ส่วนชื่อผู้ถูก</u>
ช้าง	ไล่	ตามี
ช้าง	ไล่	ตามีอำเภอ
ช้าง	ไล่	ตามีอำเภอบ้านหม้อ

แต่งด้วยชื่อเจ้าของ

ช้าง	แทง	เรือน
ช้าง	แทง	เรือนจาก
ช้าง	แทง	เรือนจากของตามี

แต่งส่วนชื่อผู้ถูกมีประโยคแฝง

<u>ส่วนชื่อผู้ทำ</u>	<u>ส่วนกริยา</u>	<u>ส่วนชื่อผู้ถูก</u>
เสือ	กัด	เนื้อ
พราน	ดัก	เสือ
พราน	ดัก	เสือตัวกัดเนื้อ

บทที่ ๑๐

ให้ชื่อส่วนชื่อผู้ถูกในประโยค

ต่อไปนี้ให้ถูก ว่าส่วนชื่อผู้ถูกไหนมีประโยคแฝง

ตาอ้อมไปไร่อ้อยของตาอ่ำ. ควายไล่ชนตามา
 หลังโกง. แมวด่างกัดหนูตัวกัดผ้า. เสือ
 กัดหมาต่างของตาดำตาย. ตาอ่ำชี้ข้างปลายที่
 แหวงเจ๊ก. เรือพ่อค้าจอดหน้าบ้านจีนเจ้าภาษีนาย
 อากร. ตาคงยิงนกยางที่ลงกินปลาในหนอง.
 ลิงมากินลูกไม้ในสวนของตาสา. ตามีแทงจรเข้
 ที่หนองเรือของตาคำตาย.

บทที่ ๑๑

ประโยคความรวมกับประโยคแต่งต่างกัน คือ

<u>ประโยคความรวม</u>	“น้ำขึ้น-แต่-ลมลง”
<u>ประโยคแต่ง</u>	“พรานดักเสือ-ตัว-กัดเนื้อ”

ประโยคความรวมมีใจความเสมอกัน ใจความ
ทั้ง ๒ ประโยคไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน เช่น น้ำขึ้น ความ
ก็ไปทางหนึ่ง ลมลง ความก็ไปทางหนึ่ง เมื่อจะแยก
ออกเป็นสองประโยค ก็เป็นประโยคเล็กเสมอกันทั้ง ๒
ประโยค ประโยคแต่งนั้น มีประโยคที่มีใจความใหญ่กว่า
ประโยคอื่นเป็น ประโยคหัวหน้า อยู่ประโยคหนึ่ง ประโยค
นอกจากนั้นเป็น ประโยคแฝง เพราะมีใจความไม่สำคัญ
เท่าประโยคหัวหน้า เช่น พรานดักเสือ นี้เป็นประโยค
หัวหน้า ตัวกัดเนื้อ เป็นประโยคแฝง เพราะสำหรับ
แต่งให้รู้จักเสือด่วนนั้นชัดเข้าเท่านั้น มีที่สังเกตตั้ง
ว่ามานี้

ให้ชี้ประโยคต่อไปนี้ให้ถูกว่า ไหนเป็น ประโยคสามัญ
ไหนเป็น ประโยคความรวม ไหนเป็น ประโยคแต่ง และ
แยกให้ถูกว่า ไหนเป็น ประโยคหัวหน้า ไหนเป็น
ประโยคแฝง

ตาแดงเอาปืนยิงลิงที่ลักลูกไม้กิน. ลุงอ้า
 กับตาเอี่ยมขี่ม้าไปนา. นายอ๋มไปสวน. ควาย
 ลงนอนแปลงในหนองใหญ่. วัววิ่งเร็วไม่เท่าม้าห่อ.
 ตาสีจวงควาย. ตาคำนั่งพูดกับป้าสัง. ม้าผ่าน
 ตัวอ้วนเทียมรถวิ่งเรียบดี. ตามาไล่เนื้อ. ตาดำ
 ขี่ควายไปทำนา. ยายมาเฝ้าบ้าน.

บทที่ ๑๒

ให้อ่านนิทานต่อไปนี้ แล้วปิดสมุดเสีย
 คิดเรียงเรื่องนิทานนั้นมาด้วยโวหารของตัวเอง ตามตัวอย่าง

(๑) หมาตัวหนึ่งได้ก้อนเนื้อ, คาบมา
 ถึงสะพานข้ามท้องร่องสวนแห่งหนึ่ง, แลลงไปในน้ำ
 เห็นเงาของตัวเอง, สำคัญว่าหมาอีกตัวหนึ่งคาบ
 ก้อนเนื้ออยู่ที่นั่น, ก็นึกอยากได้ก้อนเนื้ออีก
 ก้อนหนึ่ง, จึงชูคำรามอ้าปากลงไปจะแย่งก้อนเนื้อ,

ก้อนเนื้อของตัวก็ตกน้ำจมหายไป, เลยไม่ได้เนื้อ
กินสักก้อนเดียว. เพราะหมาตัวนั้นมีเนื้อก้อนหนึ่ง
แล้ว, ยังตะกลามหมายจะแย่งชิงผู้อื่นให้ได้มาก
ต่อไปอีก จึงต้องอด.

(๒) ชาวนาคนหนึ่งเลี้ยงห่านไว้ตัวหนึ่ง, ห่าน
ตัวนั้นไข่วันละใบ. ชาวนาได้ไขห่านไปขาย, ได้
เงินมาซื้อของกินเสมอ. อยู่มาวันหนึ่งชาวนาคนนั้น
คิดว่า ได้ไขห่านวันละใบเท่านั้นน้อยนัก, ไข
คงจะอยู่ในท้องห่านอีกหลายใบ, จึงจับห่านมา
ผ่าท้องออกดูก็ไม่เห็นไข่, ห่านก็ตาย. ไข่ที่เคยได้
วันละใบก็เลยสูญไปด้วย. เพราะชาวนาคนนั้น
อยากได้เกินไป, ไม่คิดถึงชีวิตห่านซึ่งเป็นผู้ให้ไข่,
จึงกลับไม่ได้อะไร.

(๓) วันหนึ่งหมีกับเสือไปพบลูกกวางตัวหนึ่ง
พลัดแม่, หมีจะกิน, เสือก็จะกิน, แย่งกันจนเกิด
วิวาทกัดกันเอง. ต่างตัวต่างมีกำลังกัดกันไป

กัดกันมาจนอ่อนเพลียหมดแรง, ลงนอนหอบ
 ด้วยกันทั้ง ๒ ตัว. ขณะนั้นหมาจึงจอกแอบดูอยู่.
 ครั้นเห็นเสือกับหมีกัดกันจนสิ้นเรี่ยวสิ้นแรงแล้ว, ก็วิ่ง
 เข้ามากัดลูกกวางไปกินเสียต่อหน้าเสือและหมี, เสือ
 กับหมิต่างเหนื่อยหอบ. ไม่รู้จะทำอะไรได้.
 ครั้นหมาจึงจอกแย่งลูกกวางไปกินเสียแล้ว, ก็
 หายโกรธกัน. จึงคิดเห็นว่า ไม่พอที่จะวิวาท
 แย่งกัน, ถ้าแบ่งกันกินเสียจะดีกว่า. นี้มัววิวาท
 กัดกันเกือบจะล้มจะตาย, เสมอห้ามกันไว้ให้หมา
 จังจอกกินเท่านั้น.

ภาคที่ ๓

วิธีเก็บใจความ

บทที่ ๑

ให้สังเกตคำอธิบายต่อไปนี้ไว้

(๑) คำหลายคำเรียงกันไป ความเปนประโยคสามัญ

- (๒) จะว่าให้เข้าใจชัดขึ้น เต็มคำแต่งประโยคสามัญเป็น
ประโยคขยาย
- (๓) ประโยคสามัญ หรือประโยคขยาย ควรจะเป็นหลาย
 ประโยค แต่จะว่าให้สั้นจึงรวมกันเป็นประโยคความรวม
- (๔) ประโยคสามัญ หรือประโยคขยาย หรือประโยค
 ความรวม ถ้าคำที่แต่งนั้นเป็นประโยคเล็กมีแฝงอยู่
 ในนั้นด้วย เป็นประโยคแต่ง

เช่นตัวอย่างเหล่านี้

- (๑) ประโยคสามัญ ตามี-ไป-นา
- (๒) ประโยคขยาย ตามีอ้วน-กำลังไป-นาที่ทำไร่
- (๓) ประโยคความรวม ตามีอ้วน-กับ-ตามาผอม-
 กำลังไป-นาที่ทำไร่
- (๔) ประโยคแต่ง ตามีอ้วน-กับ-ตามาผอม-
 ซึ่ง-เป็น-ชาวนา-กำลังไปนา-
 ที่-ดาสี-ทำอยู่ที่ทำไร่

คำอธิบายและตัวอย่างซึ่งเรียงมา จะให้เห็นได้ว่า
 ประโยคสามัญมีใจความเป็นต้นคำของประโยคอย่างอื่นทุกอย่าง

ประโยคอย่างอื่น ๆ สดคำที่แต่งออกแล้ว คงจะเก็บแต่ใจความ
เป็นประโยคสามัญได้

บทที่ ๒

ให้เก็บใจความประโยคต่อไปนี้ให้ถูก

- (๑) งูเห่าตาลาน ลายเขียวๆ ดำๆ เลื้อยปราดๆ
กัดหนูพุกตายสี่ห้าตัว
- (๒) ตามาอ้วนหลังโก่งวิ่งไล่จับควายเผือกไปไถนา
- (๓) นายเอี่ยมขี่รถประทุนเทียมม้าคู่ ไปพบตามี
ขี่ควายจะไปทำนา
- (๔) ม้าเทศตัวผู้สีแดง เทียมรถวิ่งเร็วราวกับ
รถไฟแล่น
- (๕) ลุงคำเอาปืนยิงหมิดำ ตัวที่ขึ้นกินผึ้งทั้ง
รวงใหญ่บนต้นไม้
- (๖) เรือใบลำย่อมๆ แล่นไปทะเล ถูกคลื่นลม
เข้าก็โคลงไปมาเหมือนม้าวิ่งโซยก

บทที่ ๓

ให้ตัดเรื่องต่อไปนี้ออกเป็นประโยค
และบอกว่าเป็นประโยคอย่างไรให้ถูก

(๑) ตาสั่งพายเรือ, จะไปขายของที่นาของ
ตาคำ, พบเรือไฟกำลังแล่นฉิวมาโดยเร็วเหมือน
ลมพัด. เรือตาสั่งเล็กถูกคลื่นก็ล่มลง, ตาสั่ง
ตกน้ำ, เข้าของก็จมน้ำหมด.

(๒) ตาสีชาวนาแถมควายอยู่ ๓ ตัว, เป็น
ควายดำ ๒ ตัว, เป็นควายเผือก ๑. แกเอาควาย
๓ ตัวนั้นเทียมไถเข้าแล้ว, แกก็นุ่งไปไถนา, แล้ว
แกหว่านเข้าเจ้าบ้างเข้าเหนียวบ้าง. อยู่มาพอ
เข้าที่ปลูกนั้นสุด, แกกี้เกี่ยวมากองไว้ในลาน,
นกกระจาบพากันบินมากินเข้าที่กองไว้ทั้งฝูงใหญ่.
ตาสีโกรธฉวยปืนได้วิ่งไล่, นกกระจาบก็บินหนีเข้าป่า.

ตาสีก็ไล่ตามเอาป็นยิง, ลูกนกกระจาบตายหลายตัว,
แล้วแกก็กลับมาบ้าน. แกกลับมีกำไร, ได้นก
กระจาบมาแกงกินด้วย.

(๓) ตาถีผ่าฟืนอยู่ริมถนน, หนูมีไปเที่ยวเดิน
กลับมาทางนั้น, พอขวานที่ตาถีผ่าฟืนนั้นมันหลุด
จากมือแก, กระเด็นไปถูกหัวหนูมีแตกเลือดออก.
หนูมีร้องไห้แล้วครางฮือๆ. ตาถีเวทนา, แกวิ่ง
แ่วไปคัดเลือดให้แล้ว, แกให้เงินทำขวัญแก่หนูมี
ห้าบาท. พอหนูมีไปถึงบ้าน, แม่แสงกับพ่อสังจึง
ถามว่า, ไปไหนมาเปนอะไรจึงหัวแตก ? หนูมี
ก็บอกว่าฉันไปเที่ยวมา, แล้วขวานที่ตาถีผ่าฟืนกระ
เด็นมาถูกหัวจึงแตก. แม่แสงกับพ่อสังก็ดูเอวว่า,
เพราะเองไม่ดีย่อยากไปเที่ยว, หัวจึงแตก. เห็น

คุณที่ไปเที่ยวหรือยัง ? ที่นี้อย่าไปเที่ยวอีกนะ.
หนูมีก็รับคำ. แต่นั้นมาหนูก็ไม่ไปเที่ยวอีก.

ต่อไปนี้ ก็ควรจะลงมือเรียงความและย่อความเรื่อง
ต่าง ๆ ได้แล้ว แต่อาจารย์จะต้องระวังชี้เหตุผลตามนี้
จึงจะเป็นประโยชน์มาก

คณะผู้จัดทำ

บรรณาธิการ

นางสาวสมพร จารุณี

ศิลปกรรม

นายอุทัย ไชยกลาง

ขอขอบคุณ

มูลนิธิสมเด็จพระยาตากสินมหาราช

และหม่อมเจ้าจงจิตรถนอม ดิศกุล พระธิดา

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

นายบรรเจ็ด อินทุจันทร์ยัง

.....เห็นเด็กนักเรียนที่เรียนหนังสืออยู่หลายๆ ปีไม่มีใครจะรู้ได้เพียงไร ตาม
อาจารย์ได้ความว่า เด็กตามหัวเมืองที่มาฝากเรียนหนังสือที่วัดได้มีเวลาเล่าเรียน
ไม่เต็มปี เพราะต้องไปช่วยบิดามารดาทำนาทำเลี้ยงชีวิตรปละหลายๆ เดือน
.....เด็กเรียนได้เพียงครึ่งหนึ่งก่อนหนึ่งยังไม่ทันรู้หนังสือ พอถึงฤดูนาต้องละไป
ช้านาน กลับมาก็ลืมเสียโดยมาก.... ข้าพเจ้าจึงคิดเห็นว่าควรจะมีแบบเรียน
อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งให้เด็กเรียนจบเล่มได้แต่ภายในหกเดือนที่เป็นคราวเรียน
ในปีหนึ่ง

.....เห็นว่าควรจะแบ่งวิธีสอนหนังสือออกเป็น ๓ ตอน คือสอนให้เด็กอ่าน
หนังสือตอนหนึ่ง สอนให้เขียนหนังสือตอนหนึ่ง และสอนให้แต่งหนังสือ
ตอนหนึ่ง.....

.....จึงได้แต่งแบบเรียนเร็วขึ้นตามความปรารถนาเดิม เพื่อจะสอนเด็กทั้งในกรุง
และหัวเมืองให้รู้หนังสือได้เร็วขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ยังไม่ไว้วางใจว่าจะเปนได้ดังความ
คาดหมาย จึงได้ให้ลองสอนเด็กด้วยตำรา^{นี้}ตั้งแต่ยังไม่ได้ลงพิมพ์ เด็กเรียนใน
ห้าเดือนรู้ตลอดเล่มหนึ่ง อ่านหนังสือทั้งปวงได้หมด.....